

HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULUN SOSIONOMIKOULUTUKSEN MONIMUOTO- OPISKELIJOIDEN NÄKEMYKSIÄ JA KOKEMUKSIA YHTEISÖLLISYYDESTÄ

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Sosionomi (AMK)

Syksy 2023

Katja Gouriou

Laura Mäntylä

Tamara Rupponen

Sosionomi (AMK)

Tiivistelmä

Tekijä Katja Gouriou, Laura Mäntylä, Tamara Rupponen
Työn nimi Hämeen ammattikorkeakoulun sosionomikoulutuksen
monimuoto-opiskelijoiden näkemyksiä ja kokemuksia
yhteisöllisyydestä

Vuosi 2023

Ohjaaja Jana Vyborna-Turunen

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin Hämeen ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyttä sosionomikoulutuksessa. Monimuoto-opiskelijoilla on vähemmän lähiopetusta ja kontaktia muihin opiskelijoihin ja opettajiin, joten opiskelijan oma vastuu opintojen etenemisestä korostuu. Tarkoituksena oli selvittää monimuoto-opiskelijoiden näkemyksiä ja kokemuksia yhteisöllisyydestä sekä mahdollisia kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi. Tutkimusten mukaan yhteisöllisyys korkeakouluympäristössä edistää opintojen sujumista ja lisää opiskelijoiden hyvinvointia. Tavoitteena oli tuottaa aiheesta tutkimustietoa ja näin lisätä ymmärrystä yhteisöllisyydestä ja sen merkityksestä korkeakouluympäristössä.

Toimeksiantajana oli Hämeen ammattikorkeakoulu.

Tietoperustassa avattiin yhteisöllisyyteen liittyviä tärkeitä käsitteitä, joita ovat yhteisö, hyvinvointi, osallisuus, yksinäisyys, ryhmäytyminen, ryhmätyöskentely, vuorovaikutus sekä vertaistuki. Laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä oli Webropol-kysely, joka sisälsi sekä avoimia että puolistrukturoituja kysymyksiä. Tutkimukseen osallistui 24 toisen vuoden sosionomiopiskelijaa monimuotokoulutuksesta. Aineiston analyysimenetelmä oli aineistolähtöinen sisällönanalyysi ja analyysivälineenä käytettiin teemoittelua. Analyysin tuloksena syntyi viisi pääteemaa: opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyttä edistävästä tekijöistä, opiskelijoiden kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi, opiskelijoiden positiivisia näkemyksiä yhteisöllisyyden merkityksestä, opiskelijoiden näkemyksiä yhteisöllisyyttä haastavista tekijöistä ja opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyden haasteista.

Tutkimustuloksista ilmeni, että opiskelijat ovat kokeneet yhteisöllisyyden toteutuneen pääsääntöisesti hyvin. Useimmat kyselyyn vastanneista opiskelijoista näkivät yhteisöllisyyden tärkeänä opinnoissaan. Pieni osa vastaajista ei nähnyt yhteisöllisyyttä niin tärkeänä. Opiskelijat olivat kokeneet opintojen lähipäivien edistäneen yhteisöllisyyttä eniten. Useat opiskelijat kuvasivat yhteisöllisyyden merkitsevän toisten opiskelijoiden tukea. Kehitysideoissa korostuivat eniten yhteiseen tekemiseen liittyvät maininnat. Tuloksista ilmeni myös, että lähes puolella opiskelijoista on ollut ainakin joskus yksinäisyyden kokemuksia opinnoissaan. Johtopäätöksenä voitiin todeta, että opiskelijoiden kokemukset ja näkemykset yhteisöllisyydestä ovat yksilöllisiä ja saattavat erota toisistaan. Tutkimuksen avulla saatiin opiskelijoilta monipuolisia kehitysideoita, joita voidaan hyödyntää yhteisöllisyyttä kehitettäessä.

Avainsanat Yhteisöllisyys, ammattikorkeakoulu, monimuoto-opiskelija, sosionomikoulutus
Sivut 46 sivua ja liitteitä 10 sivua

Degree Programme in Social Services

Author Katja Gouriou, Laura Mäntylä, Tamara Rupponen
Subject Strengthening the communality of blended learning
social services students at
Häme University of Applied Sciences
Supervisor Jana Vyborna-Turunen

Abstract
Year 2023

This bachelor's thesis examines the communality of blended learning social services students at Häme University of Applied Sciences. Blended learning students have less contact teaching and interaction with both fellow students and teachers. Therefore, blended learning settings demand a great ownership of learning from the students. The purpose of the thesis was to examine the experiences of blended learning social services students, their points of view and potential ideas of development to promote communality at Häme University of Applied Sciences. The thesis aimed to engender information about blended learning social services students' experiences and points of view. The thesis was commissioned by Häme University of Applied Sciences.

This thesis was conducted as qualitative research; thus, the data were collected through a Webropol survey. The questionnaire, which was sent to the target group, included semi-structured and open-ended questions. The survey was responded to by 24 second-year blended learning social services students. The qualitative data were analyzed by data-driven content analysis and thematizing. Five main subjects were generated as a conclusion of this research's analyze: the students experience of factors to improve communality, the students' ideas to enhance communality, the students' positive outlook on the meaning of communality, the students' stance on challenging factors of communality and their experience of communality challenges.

The results indicated that the students' experiences of communality have been mostly positive. Furthermore, most of the students found the sense of communality while studying important, whereas a small division of students considered communality in a blended learning context insignificant. The students have experienced contact teaching days as the most conducive. Many students understand communality as support from their fellow students. Engaging in joint activities was the most prominent development idea. The study proves that nearly half of the students have experienced loneliness at some point in their studies. As conclusion, students' experiences and points of view regarding communality are individual and may differ from one another. The study provided versatile development suggestions from the students, which can be utilized for further development of communality.

Keywords Communality, University of Applied Sciences, Blended learning student, Bachelor's degree in social services
Pages 46 pages and appendices 10 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Yhteisöllisyyteen vaikuttavat elementit	2
2.1	Yhteisöllisyys yhteisössä.....	3
2.2	Yhteisöllisyyden vaikutus hyvinvointiin	5
2.3	Osallisuus yksinäisyyden vastavoimana	6
2.4	Ryhmäytyminen ja ryhmätyöskentely	8
2.5	Vuorovaikutus ja vertaistuki yhteisöllisyyden vahvistajina	9
3	Aikaisempia tutkimuksia yhteisöllisyydestä	11
4	Opinnäytetyön toteutus ja prosessin kuvaaminen	14
4.1	Laadullisen tutkimuksen kuvaus.....	14
4.2	Aineistonkeruu Webropol-kyselyllä	15
4.3	Analyysivälineenä teemoittelu	16
5	Tutkimustulosten esittely	17
5.1	Opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyttä edistävästä tekijöistä.....	18
5.2	Opiskelijoiden kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi	20
5.3	Opiskelijoiden positiivisia näkemyksiä yhteisöllisyyden merkityksestä.....	21
5.4	Opiskelijoiden näkemyksiä yhteisöllisyyttä haastavista tekijöistä.....	23
5.5	Opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyden haasteista	24
6	Johtopäätökset.....	26
7	Tutkimuksen arviointi	29
7.1	Arviointisuunnitelma tutkimusprosessin tukena	30
7.2	Luotettavuus, eettisyys ja kestävyys	31
7.3	Tutkimustulosten arviointi ja pohdinta	36
	Lähteet	40

Kuvat

Kuva 1. Kyselyn vastauksista muodostuneet pääteemat opiskelijoiden yhteisöllisyyden näkemyksistä, kokemuksista ja kehitysideoista..... 18

Kuva 2. Kyselyn vastauksissa ilmenneitä opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyttä edistävästä tekijöistä..... 19

Kuva 3. Kyselyn vastauksissa ilmenneitä kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi21

Kuva 4. Kyselyn vastauksissa ilmenneitä opiskelijoiden positiivisia näkemyksiä yhteisöllisyyden merkityksestä 22

Kuva 5. Kyselyn vastauksissa ilmenneitä opiskelijoiden näkemyksiä yhteisöllisyyttä haastavista tekijöistä..... 24

Kuva 6. Kyselyn vastauksissa ilmenneitä opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyttä haastavista tekijöistä..... 25

Kuva 7. Tutkimuskyselyn tulokset opiskelijoiden yksinäisyyden kokemuksista opinnoissa 26

Liitteet

Liite 1. Webropol-kyselyn saatekirje

Liite 2. Webropol-kysely

Liite 3. Aineistonhallintasuunnitelma

Liite 4. Tietosuojailmoitus

1 Johdanto

Yhteisöllisyyden tunne on jokaiselle merkittävää. Eri ryhmiin kuuluminen tai kuulumattomuus muokkaa omaa identiteettiä ja vaikuttaa myös vuorovaikutukseen ryhmän jäsenten kesken. Ihmisten välinen vuorovaikutus voi olla kehittävä, ristiriitaista tai asenteellista. Varsinkin monikulttuurisissa yhteisöissä tulisi vahvistaa ryhmäläisten vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyys syntyy, kun ryhmän jäsenten kanssakäyminen on myönteistä ja jatkuu riittävän kauan. Näin heräävät ryhmän jäsenten samaistumiskokemukset, jotka vaikuttavat positiivisesti yksilöihin sekä vähentävät ennakkoluuloja. Yhteisöllisyyden kokemusta vahvistaa riippuvuus toisista ryhmän jäsenistä. (Opetushallitus, 2023a)

Ammattikorkeakouluopiskelijat ovat entistä epävarmempia paikastaan yhteiskunnassa, omasta tulevaisuudestaan ja työllisyysnäkömystään. Nyky-yhteiskunnan kilpailuhenkisyys ja yksilöllinen pärjääminen ovat korostuneet, jolloin yhteenkuuluvuus ja yhteisöllisyys ovat vähentyneet. (Lipponen ym. 2011, s. 108) Yhteisöllisyys onkin noussut merkittäväksi osaksi ammattikorkeakoulupedagogiikkaa. Nykypäivän opetukseen ja opiskeluun vaikuttavat uudenlaisten oppimisympäristöjen ohessa sosiaalinen media ja verkkopedagogiikka. Useissa artikkeleissa, jotka käsittelevät ammattikorkeakoulupedagogiikkaa, on tarkasteltu yhteisöllisyyden yhteyttä oppimiseen ja yhteiseen tekemiseen. (Jauhiainen, 2012, s. 5) Sosiaalipedagogiikassa hyvän elämän nähdään muodostuvan kahdesta tekijästä. Toisaalta ihmisen autonomiasta, eli omasta elämänhallinnasta ja elämän yksilöllisyydestä, ja toisaalta taas yhteisöjen yhteiselämään osallistumisesta. (Nivala & Ryyänen, 2019, s. 91)

Yhteisöllisyys korkeakoulussa nousi kiinnostuksen kohteeksi opinnäytetyön tekijöiden omista kokemuksista sekä opinnäytetyön tilaajan Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) ehdotuksesta tutkia yhteisöllisyyttä HAMKissa. Opinnäytetyön tekijät olisivat itse kaivanneet enemmän yhteisöllisyyttä monimuoto-opinnoissaan. Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyden kokemuksista ja näkemyksistä sosionomikoulutuksessa sekä tuoda esiin kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi. Tutkimustyö palvelee myös tutkimustyön tilaajaa eli HAMKia ja auttaa korkeakoulujen opetustyön kehittämisessä. Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista tutkimusta. Tarkoituksena oli Webropol-kyselyllä selvittää monimuoto-opiskelijoiden kokemuksia ja näkemyksiä yhteisöllisyydestä sosionomikoulutuksessa. Opinnäytetyö keskittyi sosionomiopiskelijoiden yhteisöllisyyteen ja sen kehittämiseen monimuoto-opinnoissa. Tutkimuskysymyksiä muodostui kaksi: Millaisia näkemyksiä ja kokemuksia monimuoto-

opiskelijoilla on yhteisöllisyydestä sosionomikoulutuksessa? Millä keinoilla monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyttä voi kehittää sosionomikoulutuksessa?

Monimuoto-opinnot sisältävät paljon verkko-opiskelua, joten ne ovat päiväopintoihin verrattuna vähemmän paikkaan ja aikaan sidottuja (HUMAK, 2023). Monimuoto-opiskelussa opinnot suoritetaan joustavasti ja opiskelijoiden oma vastuu opintojen etenemisestä ja opiskelutahdista korostuu. Monimuoto-opiskelu saattaa tuoda haasteita niille opiskelijoille, jotka ovat tottuneet perinteiseen opiskelumalliin. (BLU Blended Learning Universe, 2023) Koska monimuoto-opiskelu on pääsääntöisesti itsenäistä, saattaa opiskelu tuntua myös yksinäiseltä. Toisaalta monimuoto-opinnot antavat myös vapautta. Monimuoto-opinnot soveltuvat hyvin heille, jotka eivät pysty osallistumaan tavanomaiseen kokopäiväopetukseen (Opintopolku, n.d.). Monimuoto-opinnoissa opinnot on mahdollista toteuttaa työn ohessa, koska opiskelu on monimuotoista ja soveltuu työssäkävijän aikatauluihin. Omaa työympäristöä on myös mahdollista hyödyntää opinnoissa, ja opinnoissa korostuvat vertaisoppiminen sekä verkostotyöskentely. (HAMK, 2023) Koska monimuoto-opiskelijoilla on vähemmän lähiopetusta ja kontaktia opettajiin ja toisiin opiskelijoihin, opiskelu saattaa toisinaan tuntua yksinäiseltä. On siis perusteltua nostaa esiin yhteisöllisyyden merkitys opintojen sujumisen ja opiskelijan hyvinvoinnin kannalta.

2 Yhteisöllisyyteen vaikuttavat elementit

Yhteisö ei ole itsessään yhteisöllisyyden tae. Yhteisöllisyyden syntyminen edellyttää yhteisön jäsenten välistä luottamusta, osallistumista ja toimivaa vuorovaikutusta. (Opetushallitus, 2023a) On siis tärkeää määritellä käsitteet yhteisö, yhteisöllisyys, osallisuus ja vuorovaikutus. Monien eri alojen tutkimukset ovat antaneet viitteitä siitä, että yhteisöllisyys vaikuttaa positiivisesti hyvinvointiin (Lindfors, 2007, Tutkimuksia yhteisöllisyyden terveysvaikutuksista -luku, toinen kappale). Tästä syystä opinnäytetyön tietoperustassa määritellään myös käsite hyvinvointi. Saari (2016, s. 302) toteaa, että yhteisöllisyys on lääke yksinäisyyteen. Osallisuus voidaan nähdä yksinäisyyden vastakohtana (Grönlund & Falk, 2016, s. 262). Yksinäisyys ja osallisuus nousevat siis määriteltäviksi käsitteiksi. Opiskeluyhteisöt ovat tärkeitä vertaisyhteisöjä (Pörhölä, 2009, s. 84). Siksi määritellään käsite vertaistuki. Opiskelun alkuaika on opiskeluyhteisöön kiinnittymisen näkökulmasta erityisen merkittävä (Harjunpää ym., 2017, s. 18). Tämän vuoksi opinnäytetyössä määritellään myös käsite ryhmäytyminen.

2.1 Yhteisöllisyys yhteisössä

Yhteisöä määrittää jokin yhteinen asia tai alue. Yhteisö muodostuu yksilöistä, joilla on yleensä jokin yhteinen päämäärä tai tehtävä, sekä sosiaalinen rakenne. Yhteisöä pitävät koossa sosiaalinen kontrolli, ryhmäpaine sekä yksilön asemaa yhteisössä määrittävät normistot. (Opetushallitus, 2023a) Erään yleisen määrittelyn mukaan yhteisö on tiettyyn virtuaaliseen tilaan tai maantieteelliseen paikkaan identifioituvia ihmisiä. Määrittelyssä yhteisöjen symbolinen luonne korostuu, ja se synnyttää johonkin kuulumisen eli samankaltaisuuden tunteen yhteisön jäsenten kesken. (Kangaspunta, 2011, s. 247) Nykypäivän ihminen rakentaa itseään usean eri yhteisön kautta. Nämä eri yhteisöt määrittelevät ihmisen omaa identiteettiä. (Murto, 2014) Yhteisön voi ajatella aikana, paikkana tai tapana ymmärtää elämää (Kylmäkoski ym., 2010, s. 5).

Yhteisö on joukko ihmisiä, joita yhdistää jokin asia ja mahdollisesti siitä syntyvä yhteenkuuluvuuden tunne. Yhteisön määrittelyperusteina voivat olla esimerkiksi paikka tai muodollinen ja institutionaalinen yhteisyys. Esimerkiksi koulun oppilaat kuuluvat tiettyyn koulu-yhteisöön tai valtion kansalaiset ovat muodollisesti tietyn valtion jäseniä. Sosiaalipedagogiikassa yhteisö käsitetään ihmisjoukkona, jossa korostuu vastavuoroisuus ja koettu yhteisöllisyys. Tällöin ihminen kokee olevansa suhteessa jollain tavoin merkityksellisiin tai läheisiin ihmisiin. Yhteisöissä voi olla myös vahingollisia elementtejä, kuten alistamista, syrjintää, tyrannimaista vuorovaikutusta sekä epäluuloisuutta yhteisön ulkopuolisia kohtaan. (Nivala & Rynnänen, 2019, ss. 129–130, 204) Opiskeluyhteisöt ovat merkittäviä vertaisyhteisöjä, jotka ovat yleensä myös pitkäkestoisia. Eri vertaisyhteisöt vaikuttavat olennaisesti ihmisen henkiseen, sosiaaliseen ja fyysiseen hyvinvointiin. (Pörhölä, 2009, s. 84)

Kun yhteisö toimii hyvin, on se enemmän kuin sen yksilöt erillään. Ihmiselämässä välttämätöntä on yhteisöllisyys, kuuluminen yhteisöihin sekä yhteisötaidot. Filosofin Pekka Himasen mukaan rikastava yhteisö on energisoiva kokemus, jossa yhdessä tekeminen on tuloksellisempaa ja mielekkäämpää kuin jos toimisi yksin. Tällaisessa yhteisössä korostuu yhteisön jäsenten välinen arvostus. Olennaista on myös tunne siitä, että oma rooli yhteisössä on tärkeä. (Jyrkiäinen & Koskinen-Sinisalo, 2012, s. 17) Ihmisen psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttaa kokemus johonkin yhteisöön kuulumisesta. Yhteisöllisyyden voidaankin ajatella liittyvän ihmisen luontaiseen sosiaalisuuteen. (Kylmäkoski ym., 2010, s. 9) Ihmiselle on tärkeää kuulua eri ryhmiin, jotka tarjoavat hyväksyntää sekä luovat erilaisia sääntöjä ja rajoja (Alapoikela & Paasu, 2020). Näin ryhmät ja niihin kuuluminen myös sosiaalistavat jäseniään

ja ohjaavat työskentelemään sääntöjen ja normien mukaisesti (Brown & Pehrson, 2020, s. 77).

Palkitseva vuorovaikutus, yhteinen tekeminen sekä tavoitteisiin nojaava toiminta synnyttävät yhteisöllisyyttä (Koivula, 2013, s. 43). Yhteisöllisyys vaatii muodostuakseen yhteisön jäsenten välistä luottamusta, osallistumista sekä avointa kommunikaatiota. Yhteisöllisyyden kehittymistä auttaa esimerkiksi yhteistoiminnallinen keskinäisriippuvuus sekä riittävän pitkäkestoinen ja myönteinen kontakti. Yhteiset tavoitteet, yhteinen tekeminen ja osallistuminen edistävät yhteisöllisyyden kokemuksen syntymistä jäsenten välillä. Yhteisön jäsenten tunteet vaikuttavat yhteisöllisyyden muodostumiseen. (Opetushallitus, 2023a) Klassisen sosiologian käsityksen mukaan yhteisöllisyydessä merkittävää on emotionaalinen kokemus yhteisöön kuulumisesta (Kangaspunta, 2011, s. 38). Yhteisöllisyys voi olla hetkellistä tai pitkäaikaista. Pitkäaikaista yhteisöllisyyttä voi olla esimerkiksi perhe, johon kuulutaan koko eliniän ajan. Hetkellistä yhteisöllisyyttä tarjoavat esimerkiksi harrasteryhmät, joihin kuulutaan vain hetki elämästä. (Roivanen ym., 2008, s. 10)

Yhteisöllisyyden tärkeyttä on tutkittu korkeakouluympäristössä. Tutkimusten mukaan vaikuttaa siltä, että yhteisöllinen oppimisympäristö vaikuttaa positiivisesti opintojen etenemiseen, koska opiskelijat tukevat toisiaan ja ovat myös motivoituneempia. (Reinikainen, 2019, s. 1) Opiskeluaika on usein tärkeä vaihe ihmisen elämässä. Korkeakoulu yhteisöissä painottuu vahvasti vuorovaikutuksellisuus sekä kokemukset ja elämykset. Yhteisöön kuulumisella on suuri merkitys opiskelijan itsetuntoon sekä itsensä hyväksymiseen. (Kilpikivi ym., 2011, s. 61) Ammattikorkeakoululaki määrittää opiskelijakunnan tarkoituksen toimia opiskelijoidensa yhdyssiteenä (Ammattikorkeakoululaki 932/2014 § 41). Opiskelijakunnalla on siis tärkeä merkitys yhteisöllisyyden toteuttajana. Hyvällä yhteisöllisyydellä on positiivinen vaikutus opintoihin, sillä se vahvistaa opiskelijoiden sitoutumista opintoihinsa ja korkeakouluunsa, sekä myös opiskelijakuntatoimintaan. Erilaisten ihmisten on helpompi osallistua toimintaan, kun yhteisössä vallitsee hyväksyvä ilmapiiri. (Kirveskoski, 2020, s. 54)

Verkko-opintojen osalta yhteisöllisyys nousee pohdinnan aiheeksi. Haasteena on, miten verkko-opinnoissa pystytään luomaan jokaiselle opiskelijalle luottamuksellinen ja innostava ilmapiiri, sekä miten jokainen opiskelija tulisi nähdä ja kuulla. (Alapoikela & Paasu, 2020) Monimuoto-opinnot sisältävät paljon verkko-opiskelua (HUMAK, 2023). Siksi voidaan päätellä, että monimuoto-opintoihin saattaa liittyä samanlaisia haasteita kuin verkko-opintoihin. Jauhaisen (2012, s. 7) mukaan tärkeitä asioita työyhteisön yhteisöllisyyden kannalta ovat yksilöiden motivaatio, asenteet sekä toisten auttaminen. Tärkeää on myös

tiedon jakaminen yhteisössä. Opiskeluyhteisön voi ajatella olevan verrattavissa työyhteisöön, joten sama pätee myös opiskeluyhteisöön.

2.2 Yhteisöllisyyden vaikutus hyvinvointiin

Jo kauan on tunnettu, kuinka ihmissuhteet ja sosiaaliset verkostot vaikuttavat ihmisten terveyteen. Monien eri alojen tutkimukset ovat antaneet viitteitä yhteisöllisyyden tuomista positiivisista terveysvaikutuksista. (Lindfors, 2007, Tutkimuksia yhteisöllisyyden terveysvaikutuksista -luku, toinen kappale) Ihmisellä on tarve tuntea yhteenkuuluvuutta toisiin. Ihmisen sosiaalinen hyvinvointi rakentuu vuorovaikutuksessa eri yhteisöissä. Kuuluminen ryhmään sekä hyväksytyksi tuleminen omana itsenään edistävät ihmisen hyvinvointia ja toimintakykyä. (Fadjukoff & Kainulainen, 2022, ss. 327–328) Myös Brown & Pehrson (2020, s. 153) vahvistavat, että ryhmään kuuluminen on hyväksi ihmiselle, ja se voi myös vahvistaa ryhmäläisten resilienssiä. Resilienssi kuuluu osaksi mielenterveyttä, ja se on ihmisen psyykkistä kykyä selviytyä, joustaa ja orientoitua eri tilanteissa. Sitä ei voi syntyä ilman ihmisten välistä vuorovaikutusta. (MIELI, 2022) Yhteisöllisyyden vähentyminen näyttäisi olevan yhteydessä ihmisten psyykkisiin ja fyysisiin oireisiin ja lisääntyneeseen sairastamiseen. Vaikka kulttuurisia muutoksia tapahtuu ajan kuluessa, ihmisen elimistö ei sopeudu yksinäisyyteen. (Lindfors, 2007, Yhteisöllisyyden puute sairastuttaa yhteiskuntaamme -luku, toinen kappale)

Hyvinvoinnin käsitteen voi jakaa kolmeen eri osa-alueeseen, jotka ovat fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi (Pietarinen ym., 2008, s. 55). Hyvinvointi jaetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL, 2023a) mukaan yhteisön ja yksilön hyvinvointiin. Suoraan ihmisten hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ovat terveys, materiaallinen hyvinvointi sekä koettu hyvinvointi ja elämänlaatu. Tärkeitä ovat erityisesti sosiaaliset suhteet ja verkostot, mahdollisuus itsensä toteuttamiseen, sekä koettu onnellisuus. Nämä vaikuttavat suuresti yksilön hyvinvointiin. Yhteisön hyvinvointiin vaikuttavia osatekijöitä ovat toimeentulo, työllisyys ja työolot, asuinolot ja ympäristö. Salosen (2021) mukaan subjektiivinen hyvinvointi perustuu yksilön omaan arvioon ja kokemukseen elämästä ja sen hyvydestä ja sen tyypillisiä tekijöitä ovat esimerkiksi elämän mielekkyys ja tyytyväisyys. Objektiviivisen hyvinvoinnin perustana ovat ihmiselle tarpeelliset asiat kuten ravinto, koti, mahdollisuus huoletta omasta terveydestään ja kouluttautumismahdollisuus.

Kirveskosken (2020, s. 53) mukaan hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistämisestä hyötyvät opiskelijat yksilöinä, mutta myös opiskelijajärjestöt ja koko korkeakoulu. Kun opiskelijat voivat hyvin, heillä on myös motivaatiota opintoihinsa ja he valmistuvat ajallaan. Reinikaisen (2019,

s. 6) mukaan opiskelijabarometrin (2016) kysymyksen “Tunnen kuuluvani oman alan opiskelijoiden yhteisöön” vastauksista selviää, että ne opiskelijat, jotka kokevat kuuluvansa heikosti opiskeluyhteisönsä, kokevat myös alakuloa ja masentuneisuutta useammin kuin muut opiskelijat. Norvapalo ja Thessler (2017, s. 12) toteavat, että kaikilla koulu yhteisön jäsenillä on vastuu hyvinvoinnista ja sen edistämisestä. Hyvinvoinnin rakentamisen ja vahvistamisen peruskivi oppimisen ja kasvun kannalta on kokonaisvaltainen ymmärrys hyvinvoinnin tärkeydestä. Hyvinvoinnin saavuttamiseksi ja sen turvaamiseksi on tehtävä töitä. Ennaltaehkäisevä hyvinvointityö vahvistaa hyvinvointia ja estää pahoinvointia. Oppilaitosten hyvinvointityötä määrittää oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013 § 2).

Jokaisen koulu yhteisön jäsenen oma kokemus aktiivisesta toimijuudesta vaikuttaa hyvinvoinnin rakentumiseen. Oppimisen ja hyvinvoinnin kannalta kaikkien opettajien ja oppilaiden rooli on siis tärkeä. Hyvinvointi vaikuttaa merkittävästi opinnoista suoriutumiseen. (Pietarinen ym., 2008, s. 59) Klemola ym. (2020, ss. 7, 76–77) toteavat, että jokaisen korkeakoulun tavoite on opiskelijoiden hyvinvointi, joka taas vaikuttaa opinnoista suoriutumiseen. Korkeakoulujen tavoitteena on myös, että jokainen opiskelija tuntee kuuluvansa yhteisöön. Yhteisöllisyys, riittävä tuki, itsearvostus ja mielenkiinto opiskeluun voivat ehkäistä myös uupumusta. Uupuminen on vaiheittain etenevä prosessi, joka voi heikentää opiskelumotivaatiota. Uupumuksen oireita ovat voimakas väsymys, riittämättömyyden tunne sekä kyynisyys opiskelua kohtaan. Uupumisesta voi seurata masennus.

Erolan ja Sundholmin (2020, ss. 44, 48–49) YAMK-opinnäytetyön tutkimuksessa opiskelijan hyvinvointia edistäviä teemoja olivat muun muassa ryhmätöiden tekeminen, opettajien yhtenevät käytänteet sekä lähiopetuspäivien mahdollisuus. Pienryhmien ja työparin osalta tutkimuksessa opiskelijat näkivät hyväksi ja stressiä ehkäiseväksi asiaksi työskentelyn sellaisten opiskelijoiden kanssa, joiden tavoitteet ovat samansuuntaiset kuin itsellä. Lisäksi he kokivat, että vertailua muihin opiskelijoihin kannattaa välttää. Verkko-opetuksen osalta opiskelijat näkivät opettajan näkemisen ja äänen kuulemisen tärkeäksi asiaksi. He toivoivat myös lisää vuorovaikutteisuutta verkko-opiskeluun.

2.3 Osallisuus yksinäisyyden vastavoimana

Junttilaa (2022, s. 11) siteeraten: “Ihminen on pohjimmiltaan sosiaalinen olento, joka tarvitsee lauman suojaa.” Turvallinen yhteisö mahdollistaa ihmisen kasvun, kehityksen, uusien asioiden oppimisen, onnistumisen kokemukset sekä yhteisön hyvinvoinnin vahvistamisen. Turvallisessa ympäristössä yksilön ei tarvitse pelätä hylätyksi tulemistä,

vaikka hän epäonnistuisi. On tutkittu, että yhteisöistä syrjäytetyksi tuleminen ja yksin jääminen heikentävät ihmisen hyvinvointia sekä kokemusta merkityksellisyydestä. Yhteisöllisyys ei siis ole tärkeää pelkästään yksilön kannalta vaan myös yhteisöjen.

Junttila kuvailee yksinäisyyttä negatiiviseksi psyykkiseksi olotilaksi, jossa ihminen on tyytymätön ihmissuhteidensa laatuun ja määrään. Se voi aiheuttaa yksinäisyyden ja epäonnistumisen tunteita. Jos kukaan ei kuuntele tai ymmärrä omia tunteita, toiveita tai ajatuksia, voi yksinäisyys olla jopa lamaannuttavaa. Yksinäisyys on sisäinen ristiriita, jossa ihmisen toiveet sosiaalisista suhteista ja todellisuus eivät kohtaa. Tämä voi ilmetä myös esimerkiksi koulussa, kun ei kuulu joukkoon tai tuntee itsensä ulkopuoliseksi. (Junttila, 2015, ss. 13–15) Yksinäisyys vaikuttaa ihmisten henkiseen hyvinvointiin ja saattaa johtaa masennukseen. Yksinäisyyttä voi käsitellä kahdesta eri näkökulmasta: yksinäisyys voi olla sosiaalista yksinäisyyttä tai emotionaalista yksinäisyyttä. Kokemus sosiaalisten suhteiden puuttumisesta on sosiaalista yksinäisyyttä. Emotionaalinen yksinäisyys tarkoittaa läheisen, tärkeän ja luotettavan ihmissuhteen puuttumista. Se kuvailee kokemusta siitä, ettei elämässä ole luotettavaa ja pysyvää ystävää, joka seisoo rinnalla tilanteesta riippumatta. (Junttila, 2018, ss. 16, 31) Yksilön aivot ja mieli kaipaavat sosiaalista vuorovaikutusta ja virikkeitä toisilta ihmisiltä. Ne mahdollistavat uusien asioiden oppimisen. Yksinäisyys aiheuttaa ihmisessä stressitilan, joka saattaa viedä oppimisen ilon ja heikentää kognitiivista suorituskkyä. (Müller & Lehtonen, 2016, ss. 73, 75) Erityisesti opiskeluaikana ystävyysuhteet ovat merkittäviä. Opintojen aloitus on suuri elämänmuutos, johon liittyy verkostoituminen ja tärkeiden ihmissuhteiden rakentaminen. Opiskeluyhteisöön linkittymisessä ystävillä on suuri merkitys. On tutkittu, että tunne kuulumisesta kouluyhteisöön vaikuttaa opintojen etenemiseen. (Pennanen, 2021)

Osallisuus on kuulumisen tunnetta ja vaikuttavaa osallistumista. Osallisuus on kokemus siitä, että tulee hyväksytyksi ja nähdyksi omana itsenään. Osallisuus vaatii toteutuakseen mahdollisuutta osallistua yhteisön toimintaan. Yhteenkuuluvuuden tunne vahvistuu yhteisten kokemusten ja ajatusten jakamisen myötä. Sosiaalinen näkökulma osallisuuteen on johonkin kuulumista, joka toteutuu yhteiskunnallisesti ja eri yhteisöissä. Osattomuus merkitsee tärkeiden yhteiskunnallisten toimintajärjestelmien ulkopuolelle jäämistä. Poliitikassa osallisuus tarkoittaa vaikutusmahdollisuuksia omiin ja yhteisiin asioihin sekä mahdollisuus tulla kuulluksi. Poliittinen osallisuus mahdollistuu sosiaalisen osallisuuden kautta. (Nivala, 2021) Ihmiset käsittävät osallisuuden eri tavoin. Toisille se voi merkitä tiivistä osallistumista yhteisön toimintaan, ja toisille taas satunnaista mukana olemista. Osallisuus siis toteutuu yhteisöllisesti mutta koetaan yksilöllisesti. Osallisuus yleisesti demokraattisena käsitteenä on

mahdollisuuksia kuulua johonkin, olla mukana ja vaikuttaa itselle merkittäviin asioihin. (Pohjola, 2015, s. 22)

2.4 Ryhmäytyminen ja ryhmätyöskentely

Opiskeluyhteisöön kiinnittymisen näkökulmasta opiskelijan ensimmäistä opiskeluvuotta voidaan pitää erityisen merkittävänä. Opiskelijan löytäessä paikkansa yhteisöstä hänen todennäköisyytensä säilyttää opiskelumotivaatio on suurempi. (Harjunpää ym., 2017, s. 18) Ryhmään liittyessä koetaan monenlaisia tunteita, kuten innostusta ja positiivista jännitystä, mutta myös ahdistusta ja stressiä (Brown & Pehrson, 2020, s. 31). On helpompi työskennellä yhdessä, kun ryhmäläiset tulevat tutuiksi. Turvallinen ja luottamuksellinen ilmapiiri on ryhmän toiminnan edellytys. Erilaiset tutustumisleikit ja -pelit aktivoivat ja kannustavat ryhmäläisiä mukaan yhteiseen tekemiseen. Niiden tarkoituksena on myös johdatella aiheeseen, auttaa kehoa virittäytymään toimintaan ja rentouttaa ilmapiiriä. (Leskinen ym., 2016, s. 33) Voidaan päätellä, että ryhmäytyminen on tärkeää myös monimuoto-opiskelijoille. Se vaikuttaa positiivisesti sekä opiskelijoihin että opiskelijoiden keskinäiseen työskentelyyn ja oppimiseen.

Ryhmäytymisessä on otettava huomioon opiskelijoiden monimuotoisuus. Välimäki (2018, ss. 44–45, 62) totesi yliopisto-opiskelijoiden yksinäisyyteen liittyvässä pro gradu -tutkielmassaan, että ryhmäytymiseen vaikuttaa yhteys fuksiryhmälle järjestetyn ryhmäytymistoiminnan sekä opiskelijan aikaisemman elämänsä luoman oman osaamisen, haluamisen ja kykenemisen välillä. Ryhmäytymisen kannalta onkin oleellista pohtia, kuinka voidaan huomioida opiskelijoiden erilaiset ryhmäytymistavat, jotta voidaan tarjota tutustumismahdollisuuksia kaikille opiskelijoille sekä välttää mahdollisesti koettua samanhenkisyyden puutetta. Blomsterin ym. (2017, s. 64) mukaan tulee muistaa, että ammattikorkeakoulujen opiskelijaryhmät koostuvat opiskelijoista, joilla on hyvin erilaiset taustat. On tärkeää erilaisuuden tuomien haasteiden lisäksi nähdä erilaisuus myös voimavarana ja rikkautena, sen tuodessa opiskelijaryhmään erilaista osaamista ja monipuolisia näkökulmia.

Yhdenmukaisuus ryhmässä syntyy halusta tulla hyväksytyksi ja kuulua joukkoon. Yhdenmukaisuus on tietyssä määrin välttämätöntä, jotta toiminta ja tavoite on mahdollista saavuttaa. Enemmistön mielipide on usein hallitseva, ja siitä eriävät tulkinnot usein johtavat mukautumiseen tai oman eriävän ajatuksen uudelleen arviointiin ristiriitojen välttämiseksi. Ryhmäajattelu on liiallista yhdenmukaisuutta ryhmässä, jolloin itsenäinen ajattelu kärsii. Toisinajattelijat jäävät ryhmäpaineen vuoksi ryhmän ulkopuolelle. Ryhmän jäsenten roolit ja vastuut jakautuvat persoonallisuuden mukaisesti. Sosiaalinen tuki, kuulumisen tunne ja tiedon jakaminen vahvistavat ryhmän merkityksellisyyttä. Eniten vastuuta ottavat aktiiviset

jäsenet. Niin sanotut vapaamatkustajat välttelevät vastuuta ja tehtäviä, mutta ottavat itselleen kuitenkin kunnian toiminnan lopputuloksista. Ryhmän koheesio eli kiinteys vaikuttaa ryhmän toimintaan. Ryhmän jäsenten ominaisuudet, ryhmän koko sekä yhteiset tavoitteet määrittävät koheesiota. Suuri koheesio merkitsee hyvin toimivaa ryhmää, jonka ominaisuuksia ovat vuorovaikutuksellisuus ja avoimuus. Koheesio vaikuttaa myös vertaisoppimiseen, joka on suurempaa kiinteissä ryhmissä. Isoissa ryhmissä syntyy helpommin ristiriitoja ja kuppikuntia. Tällöin epäkohtiin puuttuminen ja ryhmädynamiikkaan vaikuttaminen on ryhmänohjauksessa erityisen tärkeää. (Haapaniemi & Raina, 2014, s. 119)

Ryhmän sosiaalinen vuorovaikutus vaikuttaa merkittävästi oppijoiden motivaatioon. Se voi olla sekä tukemassa että haastamassa motivaatiota riippuen tilanteesta. Kun oppijat ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, voi se vahvistaa heidän innostustaan oppimista kohtaan tai aiheuttaa ristiriitoja, jotka voivat toimia oppimisen kannalta hyödyllisinä haasteina. Erityisesti ryhmätyötilanteissa sosiaalinen vuorovaikutus korostuu ja saattaa kasvattaa jäsenten motivaatiota. Hyvin toimiessaan ryhmä voi tarjota vertaistukea vaikeissa tilanteissa ja auttaa suuntaamaan ja ylläpitämään yhteisiä tavoitteita. Parhaimmillaan ryhmätyö mahdollistaa jäsenten yhteistoiminnan, jossa he voivat säädellä toistensa motivaatiota ja toimintaa oppimistavoitteiden saavuttamiseksi. Motivaatio näin ollen muotoutuu ja vahvistuu sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta oppimisen aikana. (Järvenoja ym., 2018, ss. 143–144) Vuorovaikutus ja vertaistuki vaikuttavat siis ryhmän toimintaan ja myös oppimiseen.

2.5 Vuorovaikutus ja vertaistuki yhteisöllisyyden vahvistajina

Vuorovaikutuksella tarkoitetaan kahden tai useamman ihmisen välillä tapahtuvaa kommunikaatiota (Mielenterveystalo, n.d.-a). Puheen ja äänensävyn lisäksi on myös sanatonta vuorovaikutusta kuten ilmeet, eleet ja kehonkieli. Tärkeä osa vuorovaikutusta on toisen kuunteleminen. (Opetushallitus, 2023b) Ihmisyyteen kuuluu vuorovaikutussuhteiden muodostaminen toisten kanssa. Vuorovaikutuksen kautta ihminen hahmottaa itseään, muita ihmisiä ja todellisuutta. Vuorovaikutussuhteet yhteisössä mahdollistavat kuulumisen kokemuksen ja vaikuttavat ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Sen lisäksi tasavertaisuuden kokemus, hyväksyntä sekä vastavuoroisuus ovat vuorovaikutuksen peruskiviä. (Rajamäki, 2022, ss. 71, 74–75) Voidaan päätellä, että tämä koskee myös korkeakouluopiskelijoita kouluyhteisössä. Onnistuneet vuorovaikutustilanteet ja hyvät vuorovaikutustaidot vahvistavat ja tukevat ihmisten välisiä suhteita, kun taas negatiiviset tunnekokemukset vaikeuttavat vuorovaikutustilanteita (Talvio & Klemola, 2017, s. 12).

Vuorovaikutus määrittää olennaisesti yhteisön muodostumista ja ylläpysymistä. Vuorovaikutus voi olla välitöntä tai epäsuoraa. Sitä voi tapahtua välittömässä yhteistoiminnassa tai viestintävälineiden välityksellä. Yhteisön jäsenyyden tunnistaminen sekä ymmärrys toisista yhteisön jäseninä ja me-henki ylläpitävät yhteisön vuorovaikutusta. Vuorovaikutus, joka on yhteistoiminnallista, edistää yhteisiin tavoitteisiin pääsemistä, ylläpitää ryhmän jatkuvuutta ja käsityksiä ryhmän merkityksestä. Mikäli vuorovaikutusta ei ole eivätkä ryhmän jäsenet toimi keskenään, heikkenee käsitys yhteisön merkityksestä, yhdistävät siteet surkastuvat ja yhteisöä ei enää ole olemassa. (Kalliokoski, 2020, ss. 84–85) Sosiaalinen vuorovaikutus on välttämätöntä, sillä ihmismieli kehittyy vuorovaikutuksessa muun maailman kanssa. Ihmismieltä ei voida käsittää erillisenä ja itsenäisenä kokonaisuutena. Ihmiset kehittävät keskinäiseen yhteydenpitoon erilaisia tapoja, ja muokkaavat yhdessä fyysistä elinpiiriään. (Müller & Lehtonen, 2016, s. 75)

Vertaistuessa henkilöt, joilla on samankaltainen elämäntilanne, jakavat vastavuoroisesti ja vapaaehtoisesti yhteisiä kokemuksiaan samalla tukien toisiaan. Tämä edistää heidän keskinäistä ymmärrystään ja luo myös toiveikkuutta. (Mielenterveystalo, n.d-b) Vertaistuki on vastavuoroista, koska sen osapuolet sekä tarjoavat että saavat tukea (Terveyskylä, 2023). Vertaistuki perustuu omaehtoisuuteen ja sen toteutumiseen vaikuttavat useat ulkoiset tekijät. Vertaisuudella viitataan ihmisten väliseen suhteeseen, ja se rakentuu eri elämäntilanteissa sekä erilaisissa konteksteissa. Opiskelun aikana voi muodostua vertaisuutta, koska samanlaiset elämäntilanteet ja kokemukset luovat sille pohjan. Vertaistuen tarve liittyy usein jonkinlaiseen haastavaan tilanteeseen. (Mikkonen & Saarinen, 2018, ss. 20, 50) Jauhaisen (2012, s. 8) mukaan yhteisöllinen oppiminen vahvistuu, kun jaetaan omia kokemuksia toisten kanssa.

Ihmisen elämänhallintaan kuuluu sisäisiä ja ulkoisia prosesseja, jotka vaikuttavat yksilön elämään. Sosiaalipedagogiikassa painottuu sosiaalinen tuki, joka vaikuttaa oman elämän hallintaan, kuten sosiaaliset suhteet, positiivinen palaute muilta ihmisiltä, kannustava ja arvostava kanssakäyminen, luottamus toisiin ihmisiin sekä vertaistuki. Parhaimmillaan sosiaalinen tuki auttaa haasteiden hallitsemisessa sekä vahvistaa kykyä selviytyä. (Böhnisch, 2017, s. 35) Erolan ja Sundholmin (2020, s. 46) tutkimuksessa opiskelijat kokivat yhteydenpidon muihin opiskelijoihin ja toisilta opiskelijoilta sekä myös opettajilta saadun tuen tärkeäksi ja hyödylliseksi. Vertaistuen ja ilmapiirin vaikutus opintoihin ja opiskelijoiden hyvinvointiin korostuu myös aikaisemmissa tutkimuksissa, joita esitellään seuraavassa luvussa.

3 Aikaisempia tutkimuksia yhteisöllisyydestä

Useat aikaisemmat tutkimukset nostavat esiin yhteisöllisyyden merkityksen korkeakouluopinnoissa. Repo (2010) on tutkinut väitöskirjassaan yhteisöllisyyttä yliopistoissa. Opiskelu korkeakoulussa on oppimisprosessi ja osa kehitystä, jossa ihmisestä tulee alansa asiantuntija. Tämä liittyy ihmisen oman identiteetin kehittymiseen ja maailmankuvan muotoutumiseen. Opiskelijan hyvinvoinnin ja opintojen kannalta on olennaista, että pääsee kiinnittymään opiskeluyhteisöön. Yhteisö auttaa opiskelijaa selviämään vaikeuksista. Tutkimuksessa opiskelijat näkivät tärkeänä opettajan asiantuntemuksen ja roolin innostajana ja kannustajana. Opintojen etenemisen näkökulmasta myönteinen ja monipuolinen palaute nähtiin tärkeänä. Nykyään yhteisöllisyyttä haastaa akateeminen maailma, jossa opintoja voi suunnitella melko vapaasti ja huolehditaan vain omista tehtävistä. (Repo 2010, ss. 31–32, 184–185)

Myös Kaisa Poutanen ym. (2012, s. 17) on tutkinut opiskelijoiden yhteisöllisyyttä yliopistokontekstissa. Tutkimuksen mukaan opiskelijat yhdistivät opiskeluyhteisöön kiinnittymättömyyden opintojen sujumattomuuteen. Pörhölän (2009, s. 84) mukaan yhteisön ulkopuolisuus koetaan myös menetyksenä. Opiskeluyhteisön vertaissuhteisiin pääsee kuitenkin vain hyvin vähän vaikuttamaan, koska yhteisöt rakentuvat korkeakouluissa ulkopuolisen ohjaamina.

Paulin (2019, ss. 29, 56–63) tarkasteli opiskelijoiden kokemuksia kiusaamisesta ja yhteisöllisyydestä kouluyhteisössään pro gradu -tutkimuksessaan ”Voisin kuvitella, että pahinta kiusaamista olisi ulkopuolelle jättäminen yhteisestä tekemisestä” – korkeakouluopiskelijoiden kokema kiusaaminen ja yhteisöllisyys Lapin yliopistossa. Paulin selvitti verkkokyselyn avulla, miten opiskelijat kuvaavat kiusaamista ja yhteisöllisyyttä, missä kiusaamista on koettu tai havaittu ja mitkä tekijät nähdään tärkeinä yhteisöllisyyden muodostumisessa. Tulosten perusteella korkeakouluopiskelijat kokivat yhteisöllisyyden usean eri tekijän kautta. Yliopiston positiivinen ja ystävällinen ilmapiiri nähtiin yhtenä osana yhteisöllisyyden toteutumista. Helposti lähestyttävät opiskelijat ja opettajat, aidot kohtaamiset ja aito kuunteleminen sekä sujuva yhteistyö synnyttävät ja vahvistavat yhteisöllisyyttä. Opiskelijajärjestöt koettiin tärkeinä yhteisöllisyyden kannalta, koska ne tarjoavat jäsenilleen kokemuksia, ystäviä ja tukea. Yhteisöllisyyttä loi myös koulun pieni koko niin ihmismäärällisesti kuin fyysisenä rakennuksena. Vastaajat korostivat orientaatiovaiheen tärkeyttä ryhmäytymisen kannalta. Usea opiskelija kertoi, että perheellisen ja iäkkäämmän opiskelijan on vaikeampi kokea yhteisöllisyyttä opiskelijayhteisössä. Tähän vaikuttaa myös opintojen vaihe ja etäopinnot. Opiskelijajärjestötoiminnan koettiin lisäävän jäsenten

yhteisöllisyyden tunnetta, mutta toiminta nähtiin myös sisäänpäin kääntyneenä. Ryhmään kuulumisen nähtiin vahvistavan yhteisöllisyyttä ja ryhmän ulkopuolelle jättäminen koettiin kiusaamisena. Yhteisöllisyyttä heikentäviin tekijöihin puuttuminen ehkäisee näin myös kiusaamista.

Oulun yliopiston luokanopettajaopiskelijat Lehtiniemi ja Walta (2022) tutkivat pro gradu -tutkielmassaan opiskelijatapahtumien merkitystä yhteisöllisyyden toteutumiseksi opiskelijayhteisöissä. Haastattelututkimuksella selvitettiin luokanopettajaopiskelijoilta, millaisia käsityksiä heillä on yhteisöllisyydestä ja opiskelijatapahtumista heidän opiskelijayhteisössään. Opiskelijat näkivät yhteisöllisyyden positiivisena tunteena, joka kasvattaa halukkuutta osallistua toimintaan yhteisössä. Yhteisöllisyyteen yhdistettiin esimerkiksi tunne turvallisuudesta, yhteenkuuluvuudesta ja samankaltaisuudesta. Haastateltavat kokivat, että yhteisöllisyys vähentää yksinäisyyden tunnetta ja yhteisöllinen yhteisö tarjoaa myös vertaistukea. Yhteisöllisyyttä lisäävät yhteiset tavoitteet ja jokaisen jäsenen aktiivinen osallistuminen. Myös muu yhteydenpito yhteisen ajanvieton ulkopuolella nähtiin yhteisöllisyytenä. Erilaiset sosiaalisen median tai viestintäpalveluiden tarjoamat kommunikointialustat, joissa yhteisön jäsenet voivat pitää yhteyttä, koettiin yhteisöllisyyttä lisäävinä tekijöinä. (Lehtiniemi & Walta, 2022, ss. 21, 35–43)

Lehtiniemen ja Waltan tutkimustulosten mukaan yhteisöllisyyden tunteen kokeminen mahdollistuu erilaisissa opiskelijatapahtumissa. Tapahtumat tarjoavat mahdollisuuden kuulumisen kokemuksille. Ajanvietto muiden opiskelijoiden kanssa lisää yhteisöllisyyttä. Opiskelijat kokivat, että eniten yhteisöllisyyttä ilmenee tapahtumissa, jotka ovat pienempiä ja joissa on paljon tuttuja opiskelukavereita. Toisaalta yhteisöllisyyden koettiin lisääntyvän myös uusiin opiskelijoihin tutustumisen ja näin yhteisön laajenemisen myötä. Haastateltavien opiskelijoiden näkemysten mukaan jokaiselle opiskelijalle tulisi tarjota kiinnostuksen kohteiden mukaista toimintaa, jolloin yhteisöllisyyden kokemus jokaiselle opiskelijayhteisön jäsenelle mahdollistuisi. (Lehtiniemi & Walta, 2022, ss. 57–59)

Sallinen ja Viik (2022) tutkivat opinnäytetyössään Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) päivätoteutuksen sosionomiopiskelijoiden kokemuksia opintojen alkuvaiheesta. Tutkimuksessa keskityttiin sosionomikoulutuksen päivätoteutuksen ensimmäisen vuoden opiskelijoiden kokemuksiin opintojen alkuvaiheesta ja siihen liittyviin mahdollisiin stressin ja ahdistuksen aiheuttajiin. Tutkimus tehtiin yhteistyössä HAMKin kanssa, ja tavoitteena oli löytää aiheita opiskelijoiden opintojen etenemisen edistämiseksi ja koulun tarjoaman tuen lisäämiseksi, jotta kuormittavia tekijöitä voitaisiin vähentää. Opinnäytetyön tulosten perusteella yhteisöllisyys nähtiin yhtenä tärkeänä voimavarana opintoihin kiinnittymisessä ja

niiden etenemisessä. Tutkittavien mielestä ryhmäyttäminen paremmin opintojen alkuvaiheessa olisi olennaista. Opiskelijat toivoivat ryhmäyttämisen jatkuvan opintojen alkuvaiheen jälkeenkin. Yhteisöllisyys nähtiin Sallisen ja Viikin aineistossa ryhmään kuulumisena ja osallisuutena. Ryhmäytyminen ja yhteisöllisyys koettiin merkittävänä opintojen onnistumisen kannalta. (Sallinen & Viik, 2022, ss. 2, 18, 36)

Laemmlenin ja Gerdikenin (2022, s. 2) tutkimuksen mukaan näyttää siltä, että kulttuuritoiminta lisää yhteisöllisyyttä ja vaikuttaa positiivisesti ainakin opinnoista suoriutumiseen. Lähes jokaisessa Saksan yliopistossa opiskelijoille tarjotaan monipuolisesti erilaisia mahdollisuuksia luovaan ja kulttuuriseen yhteistoimintaan. Tutkimuksen kiinnostuksen kohteena oli, miksi opiskelijat osallistuvat kulttuuriseen ja luovaan toimintaan korkeakoulussa. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että erilaiset luovat ja kulttuuriset yhteisökokemukset ovat tärkeitä, sillä ne auttavat opiskelijaa yliopistoympäristöön siirtymisessä. Kulttuurinen ja luova toiminta yliopistoissa myös tasapainottaa opiskelua, mahdollistaa uusien asioiden kokeilemisen yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa sekä lisää opiskelijan omaa opiskelutehoa. Yliopistojen kulttuuritoiminta ei siis ole pelkkää vapaa-ajanvietettä, vaan myös kehittävää yhteistoimintaa, joka heijastuu opinnoista suoriutumiseen.

KOTT 2021 -tutkimuksessa selvitettiin Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) toteuttamana korkeakouluopiskelijoiden hyvinvointi- ja terveystuloksia. Perusjoukko tutkimuksessa oli 12 000 korkeakouluopiskelijaa, jotka valittiin satunnaisesti. Tutkimustulosten mukaan korkeakouluopiskelijoista yli puolet koki, että yksinäisyyden tunne oli lisääntynyt. Etäopiskelu oli myös vaikuttanut yksinäisyyden lisääntymiseen. Mutta toisaalta jotkut opiskelijat olivat saaneet etäopiskelun myötä enemmän vapaa-aikaa ja lisää motivaatiota opintoihin. (THL, 2021a) Koska KOTT 2021 -tutkimus tehtiin koronapandemian aikana, vaikutti se varmasti myös tutkimustuloksiin. Poikkeusaika on ohi ja koronapandemia ei enää vaikuta niin voimakkaasti ihmisten elämään, joten on perusteltua keskittyä edelliseen KOTT-tutkimukseen, joka on toteutettu ennen koronapandemiaa vuonna 2016.

KOTT 2016 -tutkimuksessa tutkittiin alle 35-vuotiaita korkeakouluopiskelijoita ja otos oli 10000 opiskelijaa. Kunttu ym. (2017, s. 79) osoittavat tutkimuksessa, että vuosien 2000–2016 aikana korkeakouluopiskelijoiden yksinäisyyden tunne on lisääntynyt merkittävästi. Vuonna 2000 korkeakouluopiskelijoista 3,9 prosenttia koki usein yksinäisyyttä, kun taas vuonna 2016 jopa 7,1 prosenttia. Tutkimuksessa 69 prosenttia korkeakouluopiskelijoista tunsu kuuluvansa johonkin opiskeluryhmään, kun taas 22 prosenttia ei kokenut kuuluvansa mihinkään ryhmään. Yleisintä ryhmään kuulumisen tunne oli alle 25-vuotiailla.

Monet opinnäytetyössä esitellyt aikaisemmat tutkimukset kertovat yhteisöllisyyden positiivisista vaikutuksista. Yhteisöllisyys ehkäisee yksinäisyyttä sekä vaikuttaa positiivisesti hyvinvointiin ja opintojen sujumiseen. Aikaisemmat tutkimukset perustelevat hyvin yhteisöllisyyden merkitystä korkeakouluissa. Sen vuoksi yhteisöllisyyden nostaminen yhä vahvemmin esiin on tärkeää ja lisätutkimukset yhteisöllisyydestä ovat tarpeellisia korkeakouluyhteisöissä.

4 Opinnäytetyön toteutus ja prosessin kuvaaminen

Opinnäytetyön tausta ja tarve nousivat Hämeen ammattikorkeakoulun ehdotuksesta tutkia yhteisöllisyyttä Hämeen ammattikorkeakoulussa. Aikaisemmat tutkimukset yhteisöllisyydestä korkeakoulussa sekä opinnäytetyön tekijöiden omat kokemukset monimuoto-opiskelusta tukivat aiheen valintaa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää monimuoto-opiskelijoiden kokemuksia ja näkemyksiä yhteisöllisyydestä. Tavoitteena oli tuottaa aiheesta tutkimustietoa ja näin lisätä ymmärrystä yhteisöllisyydestä ja sen merkityksestä korkeakouluympäristössä. Asetettujen tavoitteiden pohjalta muodostui kaksi tutkimuskysymystä:

1. Millaisia näkemyksiä ja kokemuksia monimuoto-opiskelijoilla on yhteisöllisyydestä sosionomikoulutuksessa?
2. Millä keinoilla monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyttä voi kehittää sosionomikoulutuksessa?

Opinnäytetyön aihe kumpusi myös opinnäytetyön tekijöiden omista kokemuksista monimuoto-opiskelijoina. Ajoittain koettiin, että saatu tuki henkilökunnalta ja muilta opiskelijoilta oli riittämätöntä, ja yhteisöllisyyttä olisi kaivattu enemmän. Siksi opinnäytetyössä haluttiin selvittää muiden monimuoto-opiskelijoiden kokemuksia ja näkemyksiä yhteisöllisyydestä opinnoissaan.

4.1 Laadullisen tutkimuksen kuvaus

Opinnäytetyön yhteistyötahona toimi Hämeen ammattikorkeakoulu. Kohderyhmäksi valikoitui sosionomikoulutuksen toisen vuoden monimuoto-opiskelijat, koska heillä oli jo jonkin verran opintoja takanaan ja kokemuksia yhteisöllisyyden toteutumisesta monimuoto-opinnoissaan. Seuraavaksi hankittiin tutkimuslupa Hämeen ammattikorkeakoululta. Hämeen ammattikorkeakoulun sääntöjen mukaisesti tutkimuslupa on haettava, kun kohderyhmänä on

Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelijat (HAMK, n.d.). Kohderyhmälle kirjoitettiin saatekirje (Liite 1) ja laadittiin Webropol-kysely (Liite 2). Kyselyn avulla haluttiin saada tietoa Hämeen ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyden kokemuksista ja näkemyksistä sosionomikoulutuksessa. Lisäksi opiskelijoilta kerättiin kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi. Kyselyyn vastasi yhteensä 24 opiskelijaa.

Opinnäytetyössä käytettiin tutkimusmenetelmänä laadullista tutkimusta. Opinnäytetyön tietoperustaan käytettiin pääsääntöisesti aineistoa, joka on julkaistu vuonna 2013 tai sen jälkeen. Aineistonhankinnassa hyödynnettiin Hämeen ammattikorkeakoulun kirjaston henkilökunnan tarjoamaa tukea tiedonhankinnassa. Tietolähteiksi valikoitui ensisijaisesti kirjallisuus, tieteelliset artikkelit, pro gradu -tutkielmat ja väitöskirjat. Lähteitä etsittiin HAMK Finnan ja Google Scholarin avulla. Tietolähteet koostuivat suomen-, englannin- ja saksankielisistä aineistoista, jotka käsittelivät tutkimuksen kannalta olennaisia asioita.

4.2 Aineistonkeruu Webropol-kyselyllä

Aineistonkeruumenetelmäksi valittiin Webropol-kysely, koska se on käyttökelpoinen kyselytutkimuksen laatimiseen ja saatavilla kaikille HAMKin opiskelijoille. Webropol (2023) on kysely- ja raportointisovellus, joka monipuolisena työkaluna soveltuu muun muassa kvalitatiivisen kyselytutkimuksen tekemiseen verkossa. Kyselyn laatiminen ja muokkaaminen Webropol-sovelluksella oli yksinkertaista ja vaivatonta, mutta edellytti kuitenkin jonkin verran digiosaamista. Kyselylinkki oli helppo jakaa sähköpostitse suoraan Webropolista kohderyhmäläisille ja yhteensopivuus Microsoft Officen kanssa edisti työskentelyn sujuvuutta. Tietojen vieminen Webropolista Microsoft Officen muihin ohjelmiin oli nopeaa ja tuki analyysiprosessia. Tutkimustyössä käytetyt järjestelmät ovat kaikille HAMKin opiskelijoille saatavilla.

Webropol-kysely antoi mahdollisuuden käyttää yhdessä eri menetelmiä aineistonkeruussa, jolloin tutkimuksesta saatiin monipuolisempi. Hirsjärvi ym. (2016, s. 233) toteavat laadullisen ja määrällisen tutkimusmenetelmän yhdistämisen lisäävän tutkimustulosten luotettavuutta. Kysely sisälsi neljä avointa ja yhdeksän puolistrukturoitua kysymystä. Kysymykset muotoutuivat niin, että ne sisälsivät tietoperustassa käsitellyjä yhteisöllisyyteen liittyviä tärkeitä elementtejä. Tavoitteena oli saada vastauksia, jotka heijastuisivat tutkimusongelmaan. Ryhmätyöskentely oli hyödyllistä kyselyn kysymysten laatimisessa. Kyselyn laatimisen prosessiin kuului syvällistä pohdintaa tutkijoiden kesken. Kyselyyn vastaamisen haluttiin olevan yksinkertaista. Monivalintakysymyksiin oli helppo vastata, mikä taas mahdollisesti lisäsi vastausten määrää. Avointen kysymysten vastaukset toivat

tutkimukseen syvyyttä. Näiden seikkojen perusteella Webropol-kyselysovellus valikoitui aineistonkeruuvälineeksi.

Verkkokysely oli toimiva tapa kerätä tietoa monimuoto-opiskelijoilta, joilla on vaihtelevat aikataulut. Kyselyyn vastaamista helpotti se, että kysely oli opiskelijoille pitkään avoinna ja heillä oli mahdollisuus vastata missä ja milloin tahansa. Kyselyn vastausaika oli noin 5–10 minuuttia. Kyselyssä pyydettiin vastaajien suostumus tietojen keräämiseen. Opinnäytetyössä kerätty aineisto tallennettiin siten, että tieteellisen tiedon tallentamiselle asetetut vaatimukset täyttyivät. Aluksi suunniteltiin, että kohderyhmälle lähetetään Webropol-linkki kyselyyn tuutoreiden kautta opiskelijoiden yhteiseen WhatsApp-ryhmään. Päädyttiin kuitenkin lähettämään linkki kyselyyn sähköpostilla opiskelijoille suoraan Webropolista.

Kyselyn avauduttua yhden kohderyhmäläisen yhteydenotosta kävi ilmi, että hänelle lähetetty linkki ei toiminut. Huomattiin myös, että vastauksia tuli vain yksi usean päivän aikana. Tämän vuoksi otettiin yhteyttä Webropolin tekniseen tukeen, jolloin saatiin selville, että ryhmälle lähetetty linkki toimikin vain ensimmäiselle vastaajalle. Varasuunnitelma kyselyn toteuttamisesta otettiin suunniteltua aikaisemmin käyttöön, jotta saatiin tarpeeksi vastauksia tavoiteajassa. Jokaiselle kohderyhmäläiselle lähetettiin sähköpostitse kaikille toimiva linkki sekä kyselyn QR-koodi. Sen jälkeen otettiin yhteyttä vastuuopettajiin, voisivatko he ottaa tutkimuksen ja kyselyyn vastaamisen tärkeyden puheeksi omassa pienryhmätapaamisissaan (OHO-ryhmissä). OHO-ryhmällä tarkoitetaan pienryhmää, jossa vastuuopettaja vastaa oman pienryhmänsä opintojen ohjauksesta. OHO-opettaja toimii myös esimerkiksi opinnäytetyön ohjaajana. OHO-tapaamiset liittyvät usein tiedon jakamiseen ja yhteiseen keskusteluun opintoihin liittyvissä asioissa. Yksi opettajista vastasi yhteydenottoon ja lupasi välittää tiedon omassa pienryhmässään. Kyselyyn vastasi lopulta 24 opiskelijaa. Useat vastaajat jättivät vastaamatta osaan kysymyksistä, mutta vastauksia saatiin kuitenkin kattavasti. Kyselyssä kerättiin sosionomiopiskelijoiden kokemuksia ja näkemyksiä yhteisöllisyydestä sekä kehittämisehdotuksia yhteisöllisyyden vahvistamiseksi neljän avoimen kysymyksen sekä yhdeksän puolistrukturoidun kysymyksen avulla. Avointen kysymysten vastaukset tarjosivat monipuolista ja syvällistä tietoa monimuoto-opiskelijoiden kokemuksista ja näkemyksistä sekä kehitysideoista yhteisöllisyyden edistämiseksi korkeakoulu yhteisössä. Puolistrukturoitujen kysymysten tuloksista saatiin tutkimukseen monipuolisia näkökulmia.

4.3 Analyysivälineenä teemoittelu

Laadullista analyysiä on mahdollista tehdä eri menetelmillä, jotka suuntaavat analyysitavan valintaa. Analyysimenetelmä on konkreettinen lähestymistapa, jolla käsitellään aineistoa.

Laadullisessa tutkimuksessa teemoittelu on yksi hyvä analyysiväline. (Günther, ym., n.d.) Koska haluttiin selvittää opiskelijoiden kokemuksia ja näkemyksiä yhteisöllisyydestä, valittiin realistinen tarkastelutapa. Tämän tutkimuksen analyysimenetelmänä oli kokonaisuutta tarkasteleva, aineistolähtöinen sisällönanalyysi ja analyysivälineenä teemoittelu.

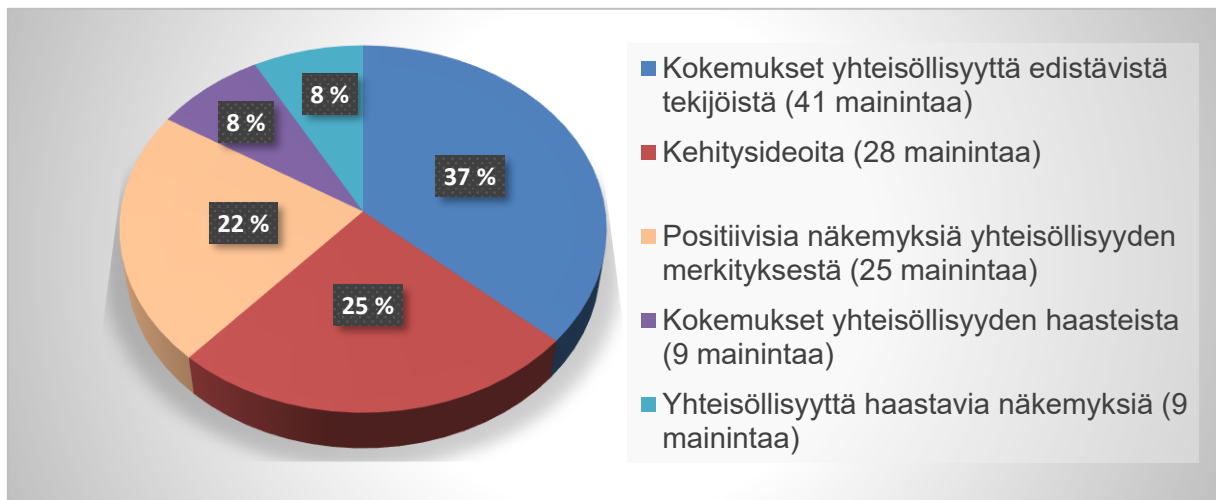
Kyselyn vastaamisajan päätyttyä opiskelijoiden vastaukset ladattiin opinnäytetyön tekijöiden omille tietokoneille. Tämän jälkeen tutustuttiin kerättyyn aineistoon ja aloitettiin sen luokittelu. Tutkimusaineiston teemoittelu oli pitkä ja monimutkainen prosessi, koska teemoittelusta ei ollut paljon aikaisempaa kokemusta ja sen sisäistäminen ja sopivan teemoittelutavan löytäminen veivät aikaa. Tutkimuskysymyksiin nojaten vastauksista eroteltiin opiskelijoiden kokemukset ja näkemykset sekä kehitysideat. Aineistosta poimittiin kokemuksia yhteisöllisyydestä, eli asioita, joita opiskelijat olivat jo kokeneet opinnoissaan. Näkemykset ja kehitysideat kerättiin opiskelijoiden oman suhtautumisen tai näkökulman perusteella. Tutkimusaineiston analyysin aikana huomattiin, että teemojen yhdistyminen yläteemoiksi kuuluu olennaisesti teemoitteluprosessiin. Aineistosta muodostui ensin 27 teemaa. Koska eri teemoja esiintyi niin monia, oli ne yhdisteltävä viideksi pääteemaksi, jotta tulosten esittäminen olisi selkeämpää. Suurimmaksi pääteemaksi muodostui ”opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyttä edistävästä tekijöistä” ja toiseksi suurimmaksi pääteemaksi ”opiskelijoiden kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi”. Kolmanneksi suurin pääteema oli ”opiskelijoiden positiivisia näkemyksiä yhteisöllisyyden merkityksestä”. Kaksi vähiten mainintoja saanutta pääteemaa olivat ”opiskelijoiden näkemyksiä yhteisöllisyyttä haastavista tekijöistä” ja ”opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyden haasteista”.

5 Tutkimustulosten esittely

Tässä luvussa esitellään tutkimuksen avoimista vastauksista nousseet teemat sekä puolistrukturoitujen kysymysten tulokset. Vastaukset liittyvät toisen vuoden monimuoto-opiskelijoiden kokemuksiin, näkemyksiin ja kehitysideoihin yhteisöllisyydestä sosionomikoulutuksessa. Aineistosta pyrittiin löytämään tutkimuskysymysten kannalta olennaiset asiat, eli opiskelijoiden kokemuksia ja näkemyksiä yhteisöllisyydestä sekä kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi. Avoimista vastauksista muodostui aineistolähtöisen sisällönanalyysin kautta viisi pääteemaa: opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyttä edistävästä tekijöistä, opiskelijoiden kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi, opiskelijoiden positiivisia näkemyksiä yhteisöllisyyden merkityksestä, opiskelijoiden näkemyksiä yhteisöllisyyttä haastavista tekijöistä ja opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyden haasteista. Kuvassa 1 esitetään pääteemat ja niiden suhde toisiinsa. Eniten

mainintoja oli pääteemasta opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyttä edistävästä tekijöistä, 41 kertaa. Kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi mainittiin vastauksissa 28 kertaa. Positiivisia näkemyksiä yhteisöllisyyden merkityksestä esiintyi vastauksissa 25 kertaa. Teemat “opiskelijoiden näkemyksiä yhteisöllisyyttä haastavista tekijöistä” sekä “opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyden haasteista” mainittiin kummatkin yhdeksän kertaa vastauksissa. Seuraavissa alaluvuissa kerrotaan tarkemmin teemojen sisällöstä ja esitellään puolistrukturoitujen kysymysten tulokset.

Kuva 1. Kyselyn vastauksista muodostuneet pääteemat opiskelijoiden yhteisöllisyyden näkemyksistä, kokemuksista ja kehitysideoista

5.1 Opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyttä edistävästä tekijöistä

Tutkimuksen suurimmaksi pääteemaksi muodostui opiskelijoiden kokemukset yhteisöllisyyttä edistävästä tekijöistä. Tämän pääteeman alateemat ja niihin tulleiden mainintojen lukumäärä esitetään kuvassa 2. Opiskelijat toivat vastauksissaan esiin lukuisia erilaisia kokemuksia yhteisöllisyyttä edistävästä tekijöistä opinnoissaan. Eniten vastauksissa korostuivat lähipäivät sekä riittävä tuki. Toisilta opiskelijoilta saatu tuki esiintyi useassa vastauksessa. Riittävä tuki opettajilta tai opolta esiintyi myös joissain vastauksissa. Viestintä ja sosiaalinen media edistävänä tekijänä mainittiin useaan kertaan. Esimerkiksi keskusteleminen muiden opiskelijoiden kanssa ennen tunteja ja lähipäivien tauoilla on auttanut kiinnittymään opiskeluyhteisöön.

Myös tietysti harvat koulupäivät tiivistävät koko porukkaa, vaikka näemmekin harvoin.

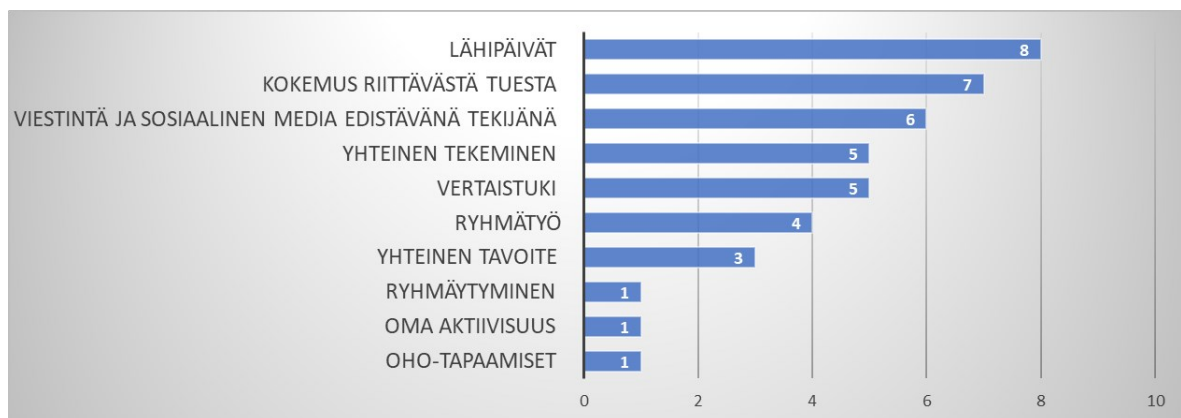
SOME! Eli yhteinen Snapchat-ryhmä meidän vähän nuorempien opiskelijoiden kesken. Snapchat-ryhmässä siis noin 11 tyttöä <3.

Olemme perustaneet opiskelijaryhmäni kanssa yhteisiä Whatsapp-ryhmiä, joissa voi jakaa mielteitään/kysyä apua.

Yhteinen tekeminen, vertaistuki, ryhmätyöt ja yhteinen tavoite ovat myös tukeneet opiskelijoiden yhteisöllisyyden kokemusta. Vastauksissa esiintyivät esimerkiksi yhdessä opiskelu vapaa-ajalla sekä yhteinen kokoontuminen opiskeluryhmän kesken. Mainintoja oli myös ryhmäytymisestä, omasta aktiivisuudesta sekä OHO-tapaamisista. Ryhmäytymisen tärkeys yhteisöllisyyden kannalta tulee esille myös tutkimuksen tietoperustassa. OHO-Zoom sai myös maininnan kokemuksena yhteisöllisyyttä edistävänä tekijänä. Samanhenkisten opiskelukavereiden löytyminen.

Samassa elämäntilanteessa olevien henkilöiden tapaaminen on muodostanut vertaistuen mahdollisuuksia.

Kuva 2. Kyselyn vastauksissa ilmenneitä opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyttä edistävästä tekijöistä

Puolistrukturoitujen kysymysten vastausten perusteella 78,3 prosenttia opiskelijoista koki saaneensa riittävästi tukea muilta opiskelijoilta opinnoissaan. Vastaavasti opettajilta riittävästi tukea opintoihin koki saaneensa 54,2 % vastaajista. Kun kysyttiin opiskelijoilta, ovatko he saaneet oman äänensä kuuluviin opetustilanteissa, 66,7 prosenttia opiskelijoista vastasi ”kyllä, sekä lähipäivänä että etäopetuksessa”. Vastaajista 20,8 prosenttia vastasi ”kyllä, lähipäivänä”. 8,3 prosenttia vastasi ”välillä” ja 4,2 prosenttia ”kyllä, etäopetuksessa”. Kysyttäessä opetustilanteiden vuorovaikutteisuudesta, 91,6 % vastaajista oli sitä mieltä, että opetustilanteet ovat olleet riittävän vuorovaikutteisia.

5.2 Opiskelijoiden kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi

Opiskelijoiden kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi sai pääteemoista toiseksi eniten mainintoja. Tämän pääteeman alateemat ja niihin tulleiden mainintojen lukumäärä havainnollistetaan kuvassa 3. Opiskelijat toivat esiin monia erilaisia kehitysideoita. Kehitysideoista yhteinen tekeminen korostui vastauksissa. Yhteistä tekemistä, kuten erilaisia aktiviteetteja, toivottiin sekä lähipäivinä että opetuksen ulkopuolella. OHO-tapaamisiin sekä tukimuotoihin ja viestintään liittyvät kehitysideat saivat useita mainintoja. Fyysinen OHO-tapaaminen tuli esiin monessa vastauksessa. Vastauksissa ilmeni myös haasteita fyysisen tapaamisen toteuttamiseen liittyen, jotka esitellään luvussa 5.4. Kehitysideana toivottiin myös selkeämpää viestintää koulun puolesta.

Yhdessä oleminen ja tekeminen muulloin kuin lähiopetuspäivinä, jolloin keskitytään opetukseen.

Oho ryhmän fyysinen tapaaminen voisi olla välillä kiva.

Ehkä joltain ohjaavalta opettajalta tai opolta jotain tilannekatsausta ja ns. potkut persuksille, että muistappa tehdä tämä nyt pois alta!

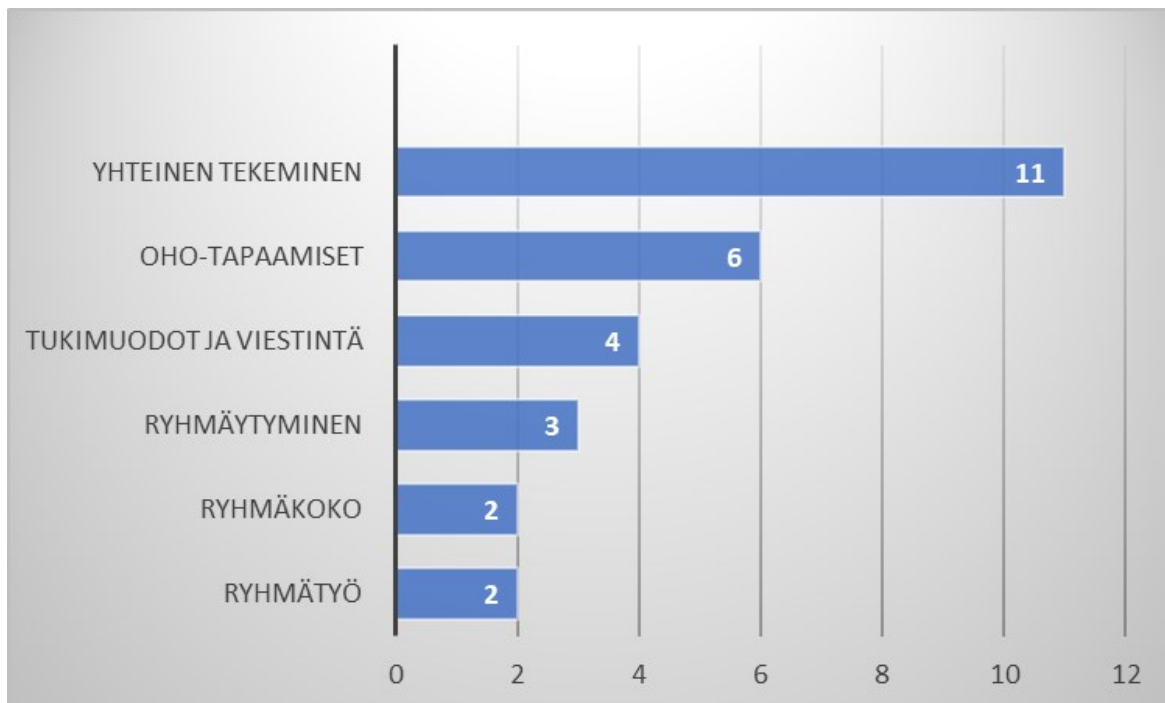
Selkeämpää viestintää koulun puolesta. On ymmärrettävää, että verkossa toimiminen ei aina ole helppoa mutta monimuotoryhmän tulisi saada viestejä vain meitä koskevissa asioissa, eikä saada esimerkiksi päiväryhmän ohjeistuksia. Myös tehtävien ohjeistuksien tulisi olla selkeitä (joskus on hyvä vääntää rautalangasta : D). Moni monimuodon opiskelija on jo alalla työskennellyt mutta olisi hyvä, että ohjeet ja lähiopetus huomioisi ne, kenelle ala on uusi.

Ryhmäytymiseen, ryhmäkokoon sekä ryhmätöihin liittyviä kehitysideoita esiintyi myös vastauksissa. Esiin tuli ryhmäytymispäivän järjestäminen sekä ryhmätöiden tekeminen myös tuntemattomien opiskelijoiden kanssa. Ryhmäkokoon liittyen tuli kaksi eri näkökulmaa. Eräs opiskelija toivoi pienempiä opiskeluryhmiä, toinen taas kertoi OHO-ryhmän olevan "hieman pieni".

Vapaaehtoinen ryhmäytymispäivä.

Ehdottomasti ryhmätyöt, jotka olisi välillä pakko toteuttaa myös sellaisten ihmisten kanssa, joita ei niin hyvin tunne ja joilla on ehkä vähän erilainen osaaminen ja taustat kuin itsellä.

Kuva 3. Kyselyn vastauksissa ilmenneitä kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi

Puolistrukturoitujen kysymysten vastausten perusteella 52,2 prosenttia opiskelijoista oli sitä mieltä, että HAMK tarjoaa jonkin verran yhteisöllistä toimintaa monimuoto-opiskelijoille. 26,1 prosenttia koki, että toimintaa on tarjottu sopivasti ja 21,7 prosenttia opiskelijoista ei osannut sanoa. Opiskelijoista 41,7 prosenttia ei osannut sanoa, onko tarjottu yhteisöllinen toiminta vastannut omiin tarpeisiin ja 37,5 prosenttia oli sitä mieltä, että HAMKin tarjoama yhteisöllinen toiminta ei ole vastannut omiin tarpeisiin. 20,8 prosenttia vastaajista oli taas sitä mieltä, että yhteisöllinen toiminta on vastannut omiin tarpeisiin.

5.3 Opiskelijoiden positiivisia näkemyksiä yhteisöllisyyden merkityksestä

Kolmanneksi eniten vastauksia tuli pääteemaan “opiskelijoiden positiivisia näkemyksiä yhteisöllisyyden merkityksestä”. Tämän pääteeman alateemat ja niihin tulleiden mainintojen lukumäärä havainnollistetaan kuvassa 4. Opiskelijat kertoivat vastauksissaan erilaisia positiivisia näkemyksiä yhteisöllisyyden merkityksestä. Eniten mainintoja tuli alateemaan “yhteisöllisyys merkitsee vertaistukea”. Useita mainintoja tuli myös ihmissuhteiden

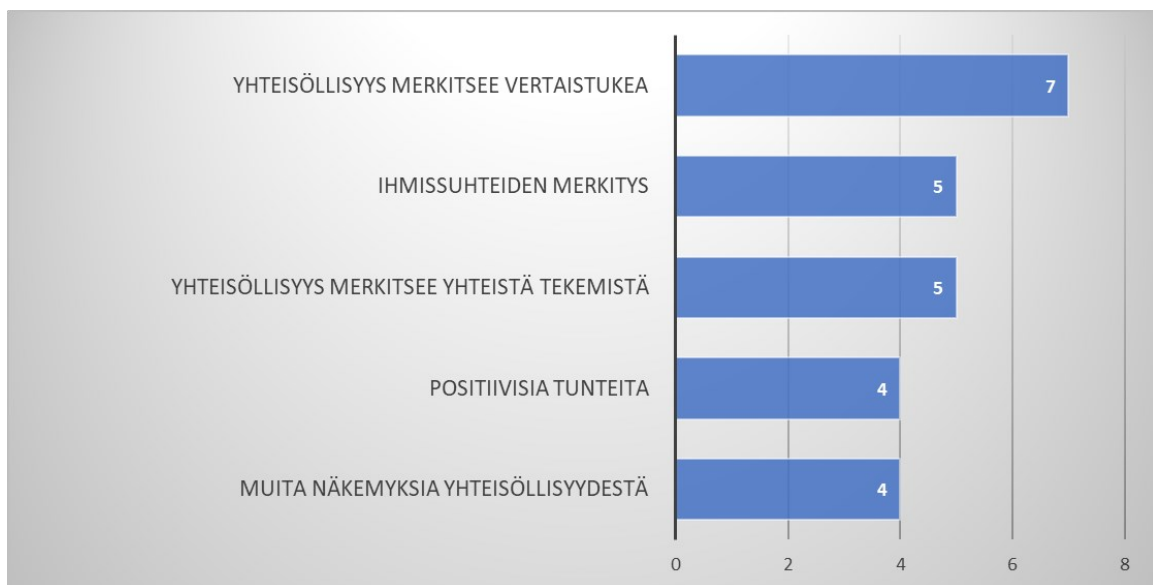
merkityksestä sekä yhteisestä tekemisestä, johon lukeutuivat myös lähipäivät. Opiskelijat toivat esiin myös erilaisia positiivisia tunteita, kuten tunne merkityksellisyydestä, yhteenkuuluvuudesta, osallisuudesta ja turvallisuudesta. Muita positiivisia näkemyksiä olivat lämminhenkinen ilmapiiri, yhteisöllisyyden tärkeys ja näkemys siitä, että yhteisöllisyys tukee opiskeluintoa.

Toisista välittämistä, osallistumista ja lämminhenkistä ilmapiiriä.

Hyviä keskusteluita, joihin jokainen saa osallistua ja jokaisen mielipidettä arvostetaan. Kaikkia tsemptään ja toisilta saa tukea.

Yhteisöllisyyden tunne lisää tunnetta tervetulleeksi tulemisesta, osallisuudesta yms.

Kuva 4. Kyselyn vastauksissa ilmenneitä opiskelijoiden positiivisia näkemyksiä yhteisöllisyyden merkityksestä

Vaikka monimuoto-opinnot ovatkin todella itsenäiset, on itselleni tärkeää voida tukeutua tarvittaessa koulukavereihin. Yhteisöllisyys luo merkityksellisyyttä.

Yhteisöllisyys merkitsee uusia ystäviä ja tekemistä yhdessä. Se merkitsee tukea muilta opiskelutovereilta sekä yhdessä opiskelua koulun ulkopuolella.

Mutta koen toki, että opiskelun myötä elämään tulleet uudet ystävyys-suhteet ovat ihana ja iloinen asia ja varmasti lisäävät jaksamista ja opiskeluhyvinvointia ja ovat tärkeä vertaistuki.

Puolistrukturoitujen kysymysten vastausten perusteella opiskelijoista 58,3 prosenttia koki yhteenkuuluvuutta muihin opiskelijoihin ja lisäksi 41,7 prosenttia koki osittain yhteenkuuluvuutta muihin opiskelijoihin. Opiskelijoilta kysyttiin myös, kokevatko he itsensä merkityksellisiksi opiskeluyhteisössään. Toisinaan merkitykselliseksi itsensä kokivat 41,7 prosenttia vastaajista. 33,3 prosenttia opiskelijoista vastasi kokevansa itsensä merkitykselliseksi. Opiskelijoista 16,7 prosenttia ei kokenut itseään merkitykselliseksi opiskeluyhteisössään ja 8,3 prosenttia ei osannut sanoa.

5.4 Opiskelijoiden näkemyksiä yhteisöllisyyttä haastavista tekijöistä

Opiskelijoiden näkemyksiä yhteisöllisyyttä haastavista tekijöistä -pääteema sai neljänneksi eniten vastauksia. Tämän pääteeman alateemat ja niihin tulleiden mainintojen lukumäärä esitetään kuvassa 5. Useassa vastauksessa mainittiin erilaisia yhteisöllisyyttä haastavia tekijöitä. Vastauksista ilmeni, että yhteisöllisyyden haasteina nähtiin muualla kuin opiskelupaikkakunnalla asuminen sekä opiskeluelämän ulkopuolinen elämä, kuten työ ja perhe. Ajateltiin myös, että monimuoto-opiskelijoita ei välttämättä kiinnosta vapaaehtoiset päivät tai leikit ryhmäytymisen ja yhteisöllisyyden edistämiseksi.

Yhteiset aktiviteetit ovat hieman hankalia järjestää, sillä ryhmäläiset asuvat eri paikkakunnilla.

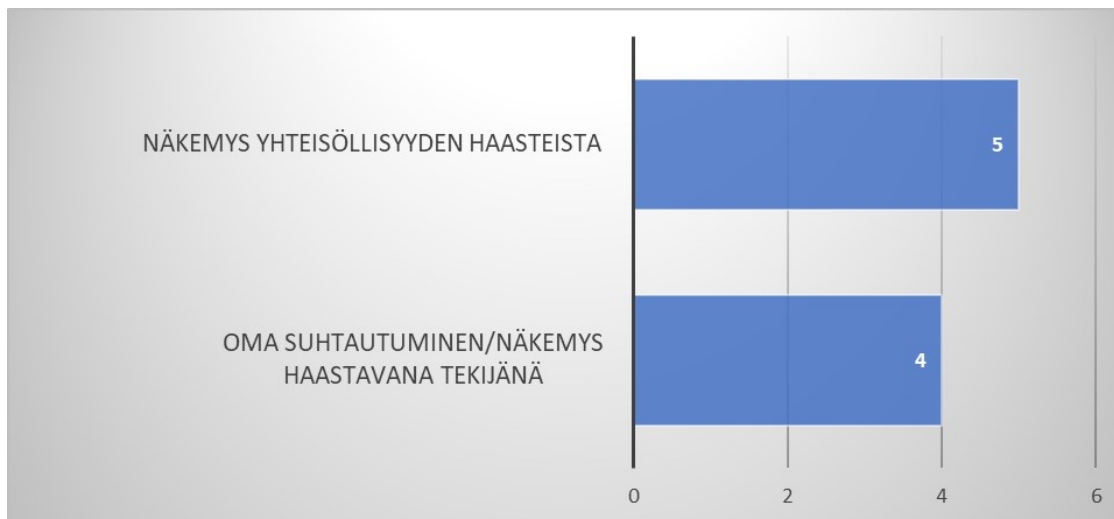
Ryhmäytymisen järjestämisessä huomioitava, että monimuoto-opiskelijat ovat usein myös työelämässä mukana ja he saattavat elää lapsiperhe arkea opiskeluiden kanssa saman aikaisesti.

Eräs opiskelija kuvaili, että monimuoto-opiskelijalle yhteisöllisyyden merkitys saattaa olla erilainen kuin päivätoteutuksen opiskelijalle. Myös oma suhtautuminen tai näkemys mainittiin yhteisöllisyyttä haastavina tekijöinä; yhteisöllisyyttä ei pidetty tärkeänä, ahdistuttiin yhteisöllisyyden "tuputtamisesta" tai pidettiin "pakko ryhmäytymistä" teennäisenä.

Olen monimuoto-opiskelija ja koen, että minulla ei ole tarvetta kokea yhteisöllisyyttä koulussa. Ahdistun liiallisesta yhteisöllisyyden tuputtamisesta.

Yhteisöllisyyden merkitys monimuoto-opiskelijalle lienee hieman erilainen kuin tiiviissä päiväopiskelussa.

Kuva 5. Kyselyn vastauksissa ilmenneitä opiskelijoiden näkemyksiä yhteisöllisyyttä haastavista tekijöistä

5.5 Opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyden haasteista

Vähiten mainintoja sai analyysissä muodostunut pääteema “opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyden haasteista”. Tämän pääteeman alateemat ja niihin tulneiden mainintojen lukumäärä havainnollistetaan kuvassa 6. Opiskelijat olivat kokeneet joitain yhteisöllisyyttä haastavia asioita. Teemassa korostui riittämätön tuki sekä oma kokemus haastavina tekijöinä. Riittämätön tuki opettajilta näkyi opiskelijoiden vastauksissa. Vastauksissa tuli esiin myös kokemus siitä, että opiskeluyhteisössä on omia tiiviitä porukoita ja yhteisöllisyyttä ei koettu tiiviiksi. Mainintoja tuli myös sosiaalisesta mediasta sekä yksinäisyydestä yhteisöllisyyden haastajina.

Jotkin asiat on pitänyt aloittaa ohjelmien opettelusta alkaen niin alusta, etten ole edes tiennyt mitä pitäisi kysyä. Silloin ei auta, jos sanotaan, että kysy vaan heti, jos on jotain kysyttävää.

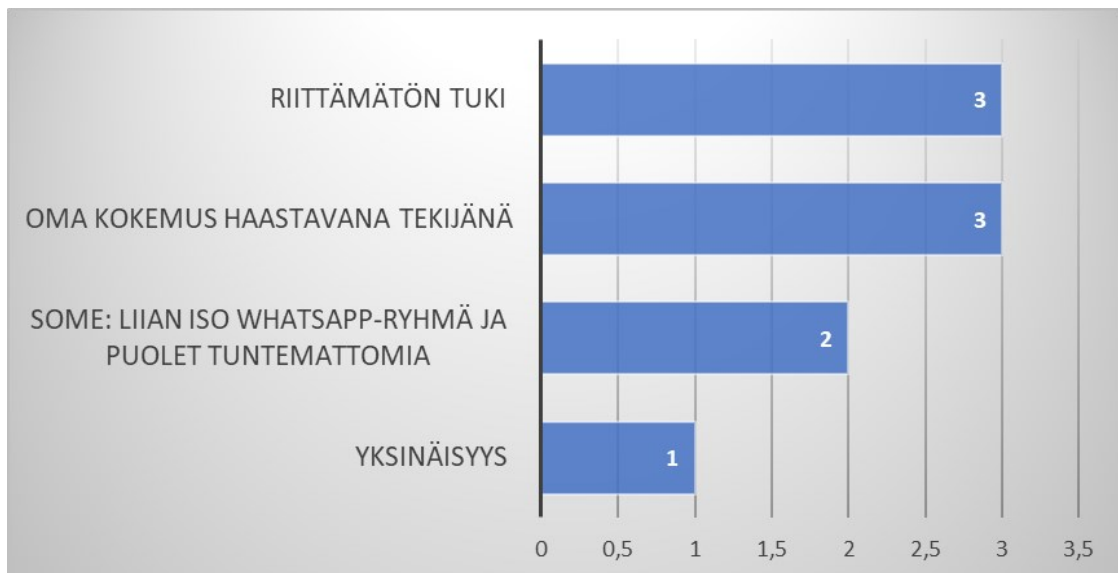
Koen, että monimuoto-opiskelijat luokallani haluavat käydä opinnot nopeasti ja sujuvasti, eikä oman kokemukseni mukaan kaipaa enempää ryhmäytymistä. Tai ainakaan kenen kanssa olen puhunut.

Joissain vastauksissa sosiaalinen media nähtiin yhteisöllisyyttä haastavana tekijänä. Sosiaalisen median haasteet liittyivät WhatsApp-ryhmän suureen kokoon, tuntemattomiin ihmisiin sekä viestinnän epäselvyyteen. Kuitenkin aikaisemmin luvussa 5.1 sosiaalinen media korostui myös yhteisöllisyyttä edistävänä tekijänä.

Ihmiset WhatsAppissa tekee tulkintojaan ja kaikki ei tiedä esim. tehtävistä asioita niin ryhmä perehdyttää, ja niissä tulee välillä tulkinta virheitä.

Koko ajan ja alati paisuva WhatsApp ryhmä ETÄÄNNYYTTÄÄ. Alkuun se toi yhteisöllisyyttä. Nyt jäseniä on noin 80. En tunne puoliakaan. Varmasti siellä on keskeyttäneitäkin ja vanhoja tuutoreita tms. Ryhmä ei tunnu enää turvalliselta.

Kuva 6. Kyselyn vastauksissa ilmenneitä opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyttä haastavista tekijöistä

Puolistrukturoitujen kysymysten tulosten perusteella 13 prosenttia opiskelijoista ei ole kokenut saaneensa riittävästi tukea muilta opiskelijoilta opinnoissaan. Vastaajista 8,7 prosenttia ei osannut sanoa, oliko saanut riittävästi tukea muilta opiskelijoilta opinnoissaan. Vastaavasti 25 prosenttia opiskelijoista koki, että ei ollut saanut riittävästi tukea opettajilta opinnoissaan ja 20,8 prosenttia ei osannut sanoa. Kysyttäessä opetustilanteiden vuorovaikutteisuudesta 4,2 prosenttia opiskelijoista koki, että opetustilanteet eivät ole olleet riittävän vuorovaikutteisia ja 4,2 prosenttia ei osannut sanoa. Opiskelijoista 45,8 prosenttia oli kokenut opinnot harvoin yksinäisiksi ja 41,7 prosenttia oli kokenut opinnot joskus yksinäisiksi. Vastaajista 8,3 prosenttia ei ole koskaan kokenut opintoja yksinäisiksi ja 4,2 prosenttia on

kokenut opinnot usein yksinäisiksi. Kuvassa 7 esitetään yhden puolistrukturoidun kysymyksen tulokset opiskelijoiden yksinäisyyden kokemuksista opinnoissaan.

Kuva 7. Tutkimuskyselyn tulokset opiskelijoiden yksinäisyyden kokemuksista opinnoissaan

6 Johtopäätökset

Tutkimuksen avulla haluttiin saada tietoa monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyden näkemyksistä ja kokemuksista sosionomikoulutuksessa sekä kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi. Opinnäytetyössä tutkittiin, millaisia näkemyksiä ja kokemuksia monimuoto-opiskelijoilla on yhteisöllisyydestä sosionomikoulutuksessa, sekä millä keinoilla monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyttä voi kehittää sosionomikoulutuksessa.

Tutkimustulosten mukaan useat opiskelijat näkivät yhteisöllisyyden positiivisena asiana. Yhteisöllisyyteen liitettiin erilaisia positiivisia tunteita, kuten turvallisuus, merkityksellisyys ja yhteenkuuluvuus. Yhteisöllisyyttä nähtiin tärkeinä ihmissuhteina. Ystävät ja tutut ihmiset opiskeluyhteisössä ilmenivät useissa vastauksissa. Monet opiskelijat liittivät yhteisöllisyyden vertaistukeen. Toisten opiskelijoiden tuki ja kannustus nähtiin tärkeäksi. Myös toisista välittäminen ja me-henki näkyi vastauksissa. Lehtiniemen ja Waltan (2022, ss. 35–43) pro gradu -tutkielmassa ilmeni samanlaisia yhteisöllisyyden merkityksiä. Tutkimuksessa opiskelijat yhdistivät yhteisöllisyyteen positiivisia tunteita kuten turvallisuus, yhteenkuuluvuus ja samankaltaisuus. Sallisen ja Viikin (2022, ss. 18, 36) tutkimuksessa yhteisöllisyys nähtiin ryhmään kuulumisena ja osallisuutena sekä tärkeänä voimavarana opintoihin kiinnittymisessä ja niissä etenemisessä.

Useat aikaisemmat tutkimukset osoittavat yhteisöllisyyden vahvistamisen tärkeyden erilaisissa yhteisöissä. Tutkimustuloksista ilmeni myös näkökulmia siitä, ettei yhteisöllisyys ole niin tärkeä asia opinnoissa. Osa vastaajista koki, että yhteisöllisyydelle ei ole tarvetta ja monimuoto-opiskelija ei välttämättä kaipaa yhteisöllisyyttä. Vastauksissa ilmeni muun muassa näkemyksiä “pakkoryhmäytymisestä” sekä “höpöhöpöaktiviteeteista”, ja eräs vastaaja koki liiallisen yhteisöllisyyden “tuputtamisen” aiheuttavan ahdistusta.

Tutkimuksessa korostuivat opiskelijoiden kokemukset yhteisöllisyyttä edistävästä tekijöistä. Vastauksissa eniten mainintoja saivat lähipäivät. Useat opiskelijat kokivat, että lähipäivät ovat auttaneet opiskeluyhteisöön kiinnittymisessä. Eräessä vastauksessa mainittiin keskusteleminen muiden opiskelijoiden kanssa ennen tunteja ja tauoilla lähipäivinä. Opiskelijoiden avoimissa vastauksissa esiintyi myös useita mainintoja riittävästä tuesta. Erityisesti toisten opiskelijoiden tuki näkyi avoimissa vastauksissa, mutta useita mainintoja oli myös opettajilta saadusta riittävästä tuesta. Puolistrukturoitujen kysymysten vastausten perusteella riittävästi tukea opettajilta koki saaneensa 54,2 prosenttia vastaajista ja muilta opiskelijoilta 78,3 prosenttia vastaajilta.

Myös Erolan ja Sundholmin (2020) YAMK-opinnäytetyössä lähipäivien merkitys korostui. Lähipäiviä kuvailtiin hedelmällisiksi, koska ne mahdollistivat opiskelukaverien sekä opettajien tapaamisen ja läsnäolon. Lähipäivien koettiin elävöittävän itsenäisesti opiskeltavia asioita. Lähipäivinä oli mahdollisuus kysyä opettajilta suoraan apua, sekä saada tiivistys tärkeimmistä opiskeltavista asioista. Lähipäivien koettiin tuovan erilaista energiaa verrattuna verkko-opetukseen. Opiskeluryhmästä koettiin saavan voimaa, sekä toisten tapaaminen ja keskustelu koettiin miellyttävänä. (Erola & Sundholm, 2020, s. 52)

Viestintä ja sosiaalinen media ilmenivät useassa avoimessa vastauksessa yhteisöllisyyttä edistävinä tekijöinä. Esimerkiksi opiskelijoiden WhatsApp-ryhmistä oli saatu apua ja tukea muilta opiskelijoilta. Vastauksissa esiintyi myös kokemuksia sosiaalisesta mediasta yhteisöllisyyden haasteena. Mainintoja tuli WhatsApp-ryhmän liian isosta koosta, tuntemattomista ihmisistä sekä epäselvästä viestinnästä WhatsApp-ryhmän sisällä. Myös Lehtiniemen ja Waltan (2022, ss. 35–43) tutkimuksessa yhteydenpito yhteisen ajanvieton ulkopuolella nähtiin yhteisöllisyytenä. Erilaiset sosiaalisen median tarjoamat kommunikointialustat koettiin tutkimuksessa yhteisöllisyyttä lisäävinä tekijöinä. Opiskelijoiden WhatsApp-ryhmä osoittautui tärkeäksi myös Erolan ja Sundholmin (2020, s. 46) tutkimuksessa. WhatsApp-ryhmä mahdollistaa vertaistuen, toisten tsemppaamisen ja omien ajatusten jakamisen. Ryhmä voi myös ehkäistä opiskeluihin liittyvää yksinäisyyden tunnetta, kun opiskellaan etänä.

Useasta vastauksesta kävi ilmi, että yhteisöllisyys korkeakoulussa koettiin vahvaksi. Toisaalta opiskelijoiden kokemukset yhteisöllisyydestä ja sen tärkeydestä saattavat olla erilaisia. Tutkimuksen vastauksissa mainittiin, että monimuoto-opiskelijana yhteisöllisyyttä korkeakoulussa ei koettu "niin tiiviiksi" ja että opiskeluyhteisössä on "omia tiiviitä porukoita". Tutkimuksessa kartoitettiin myös opiskelijoiden kokemuksia HAMKin tarjoamasta yhteisöllisestä toiminnasta. Opiskelijoista vain 26,1 prosenttia koki, että HAMK on tarjonnut monimuoto-opiskelijoille sopivasti yhteisöllistä toimintaa. Lehtiniemen ja Waltan (2022, ss. 57–59) tutkimuksen mukaan yhteisöllisen toiminnan mahdollistaminen opiskelijoille on tärkeää. Haastateltavat opiskelijat näkivät, että jokaiselle opiskelijalle tulisi tarjota kiinnostuksen kohteiden mukaista toimintaa, jolloin yhteisöllisyyden kokemus jokaiselle opiskelijayhteisön jäsenelle mahdollistuisi.

Tutkimustulosten perusteella yhteenkuuluvuutta muihin opiskelijoihin koki 58,3 prosenttia opiskelijoista, vastaavasti 41,7 prosenttia opiskelijoista koki vain osittain yhteenkuuluvuutta toisiin opiskelijoihin. Yhteenkuuluvuus on ihmiselle perustarve, ja ryhmään kuulumisen sekä hyväksytyksi tuleminen omana itsenään edistävät ihmisen hyvinvointia ja toimintakykyä (Fadjukoff & Kainulainen, 2022, ss. 327–328). Nivala (2021) toteaa yhteenkuuluvuuden tunteen vahvistuvan yhteisten kokemusten ja ajatusten jakamisen myötä. Reinikaisen (2019, s. 10) "Tietopaketti yhteisöllisyydestä ammatillisella toisella asteella ja ammattikorkeakoulussa" osoittaa, että yhteisöllisyys edistää opiskelijoiden mielenterveyttä. Masentuneisuudella ja yhteisöllisyyden puutteella on tutkitusti yhteyttä toisiinsa. Tutkimuksen mukaan opiskelijat, jotka tunsivat voimakasta yhteisöllisyyttä, kokivat vähemmän masentuneisuutta ja alakuloisuutta. Vastaavasti vähemmän yhteisöllisyyttä tunteneet opiskelijat kokivat enemmän masentuneisuuden ja alakuloisuuden tunteita. Useat tutkimukset ovat viitanneet yhteisöllisyyden tuovan positiivisia terveysvaikutuksia (Lindfors, 2007, Tutkimuksia yhteisöllisyyden terveysvaikutuksista -luku, toinen kappale). Pietarisen ym. (2008, s. 59) mukaan hyvinvointi vaikuttaa merkittävästi opintojen sujumiseen.

Junttila (2018, s. 31) kuvailee yksinäisyyden heikentävän ihmisen henkistä hyvinvointia. Opinnäytetyötutkimuksessa 41,7 prosenttia opiskelijoista on kokenut itsensä joskus yksinäiseksi opinnoissaan. KOTT 2016 –tutkimuksesta käy ilmi, että kahdeksan prosenttia miespuolisista korkeakouluopiskelijoista koki itsensä usein yksinäiseksi ja 37 prosenttia ajoittain yksinäiseksi. Vastaavasti naisista kuusi prosenttia koki itsensä usein yksinäiseksi ja ajoittain yksinäiseksi 45 prosenttia. (Kunttu ym., 2016, s. 79) Yhteisöllisyys voi olla myös lääke yksinäisyyteen (Saari 2016, s. 302).

Merkityksellisyiden tunnetta opiskeluyhteisössään koki opinnäytetyön tutkimustulosten mukaan toistuvasti 33,3 prosenttia opiskelijoista. Yhteisöllisyyden syntyminen edellyttää toimivaa vuorovaikutusta (Opetushallitus, 2023a). Opiskelijoista 66,7 prosenttia koki saaneensa äänensä kuuluviin opetustilanteessa sekä lähi- että etäopetuksessa. Opiskelijoista 20,8 prosenttia koki saaneensa äänensä kuuluviin vain lähipäivänä. Lähes kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että opetustilanteet ovat olleet riittävän vuorovaikutteista. Erolan ja Sundholmin (2020, ss. 50–51) tutkimuksessa opiskelijat kuvasivat vuorovaikutuksen haasteita verkko-oppitunneilla. Oppimistilanteiden vuorovaikutusta haastoivat esimerkiksi tekniset vaikeudet. Yleensä vain puhuja pitää mikrofoninsa päällä sen ajan, kun itse puhuu, jotta ääni kuuluu hyvin eikä kierrä. Tällöin oma puheenvuoro koettiin yksinpuheluna, koska ei tullut tunnetta siitä, että joku oikeasti kuuntelisi. Hiljaista oli myös silloin, kun toisen opiskelijan esitystä oli tarkoitus kommentoida. Tällöin vain tietyt ihmiset saattoivat kommentoida jotain. Positiivisena asiana opiskelijat kokivat sen, että ruudulla näkyvä toisen opiskelijan nimi olisi myös muutenkin tuttu kuin vain tekstinä tietokoneen ruudulla.

Opiskelijat esittivät tutkimuksessa useita kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi korkeakouluopinnoissa. Yhteinen tekeminen esiintyi useassa vastauksessa. Monet opiskelijat mainitsivat näkemyksiä siitä, että monimuoto-opiskelijoilla on usein esimerkiksi perhe tai kokoaikatyö opiskelun rinnalla, joten yhteisiin aktiviteetteihin osallistuminen koettiin hankalaksi. Yhteiset aktiviteetit nähtiin kuitenkin tärkeäksi yhteisöllisyyden vahvistamisessa. Fyysiset OHO-tapaamiset mainittiin kehitysideoina yhteisöllisyyden edistämiseksi. Yhteinen tekeminen nähtiin tärkeänä myös Lehtiniemen ja Waltan (2022) tutkimuksessa, jossa opiskelijat kokivat, että ajanvietto muiden opiskelijoiden kanssa lisää yhteisöllisyyttä ja erilaiset opiskelijatapahtumat mahdollistavat yhteisöllisyyden tunteen kokemisen (Lehtiniemi & Walta, 2022, ss. 57–59). Opiskelijat esittivät myös selkeämpään viestintään liittyviä kehitysehdotuksia.

7 Tutkimuksen arviointi

Tässä luvussa arvioidaan ja pohditaan opinnäytetyöprosessin vaihteita ja tutkimustuloksia. Matkan varrella oli monia onnistumisia ja haasteita. Pohdinnassa reflektoidaan tutkimuksen toteutusta ja arvioidaan sitä, kuinka tutkimustulokset vastasivat asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Luvussa käsitellään myös tutkimuksen luotettavuutta, eettisyyttä ja kestävyyttä. Prosessin etenemistä arvioitiin vaihe kerrallaan Suomen sosiaali ja terveys ry:n (Soste) Suunta-työkalun avulla. Samalla työkalulla suunniteltiin aikaisemmin

opinnäytetyöprosessia. Arviointisuunnitelma oli tärkeä toteuttaa jo prosessin alkuvaiheessa, koska se ohjasi työskentelyä oikeaan suuntaan. Sosten (2013, s. 1) mukaan Suunta-työkalu on menetelmä vaiheittain etenevän prosessin arvioinnin suunnitteluun. Suunta-työkaluun kuuluu kaksi osaa, jotka ovat suunnitelman kirjoittaminen ja sen arviointi. Tutkimuksen etenemistä suunnitellaan ja arvioidaan seitsemän loogisesti etenevän vaiheen avulla. Tämä auttaa hahmottamaan prosessin kokonaisuuden.

7.1 Arviointisuunnitelma tutkimusprosessin tukena

Arviointisuunnitelma laadittiin Sosten Suunta-työkalua hyödyntäen. Arvioinnin kautta lisättiin omaa ymmärrystä yhteisöllisyydestä ja sen vaikutuksesta opiskelijoihin, kehitettiin omaa toimintaa sekä saatiin tutkimuksen tulokset näkyväksi. Seuraavaksi tarkastellaan vaihe kerrallaan, kuinka tavoitteiden saavuttaminen ja suunnitelman toteutuminen onnistui prosessin aikana.

Ensimmäinen vaihe on tarpeen määrittely. Tutkimuksen tarve voi nousta kokemuksista tai aikaisemmista tutkimuksista. Tarve voi määrittyä myös tutkimuksen aikana. Opinnäytetyössä määriteltiin tilaajan tarve tutkimukseen korkeakouluopiskelijoiden yhteisöllisyydestä. Tarve kumpusi myös opinnäytetyön tekijöiden omista kokemuksista sekä aikaisemmista tutkimuksista. Toisen vaiheen tarkoitus on asettaa päämäärä eli se, mihin suuntaan edetään ja mitä tutkimuksella tavoitellaan. Vaikka päämäärään ei yhden tutkimuksen avulla välttämättä päästä, on se kuitenkin tärkeä ja tavoittelemisen arvoinen. Päämäärän tulee olla selkeä ja kiinnostava. (Soste, 2013, ss. 4–5) Opinnäytetyön päämäärä oli tuottaa tietoa monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyden näkemyksistä ja kokemuksista sosionomikoulutuksessa, sekä tuoda esiin kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi.

Kolmas vaihe on tavoitteiden täsmentäminen. Opinnäytetyössä pyrittiin rajaamaan tavoitetta realistiseksi tutkimuksen kannalta. Asetettiin tavoitteet siten, että rajattiin kohderyhmäksi toisen vuoden monimuoto-opiskelijat, jolloin saatiin tuoreita kokemuksia monimuoto-opiskelijoiden alkuvaiheen opinnoista. Samalla hyödynnettiin heidän jo kertynyttä kokemustansa opinnoista monimuotokoulutuksessa. Neljänteen vaiheeseen kuuluu valintojen ja keinojen pohtiminen sekä mahdollisten muiden keinojen kartoittaminen tavoitteiden saavuttamiseksi. Toiminta eritellään prosesseiksi, joiden avulla pystytään myöhemmin määrittämään konkreettiset työtehtävät. (Soste, 2013, ss. 6–7). Tässä opinnäytetyössä neljäs vaihe oli kohderyhmän ja aineistonkeruumenetelmän valinta sekä keinojen valitseminen kohderyhmän tavoittamiseksi. Myös käytössä olevat resurssit tuli ottaa huomioon.

Viides vaihe on eri tehtävien määrittely jo nimettyjen prosessien avulla. Täsmennettiin työtehtävät ja aikataulutettiin opinnäytetyöprosessi. Tässä vaiheessa opinnäytetyötä jaettiin selkeät työtehtävät ryhmän jäsenten kesken, ja sen pohjalta asetettiin aikataulu. Huolehdittiin jatkuvasti siitä, että suunnitellut resurssit riittävät ja tarpeen mukaan muokattiin suunnitelmaa sopivaksi. Kuudennessa vaiheessa eritellään toimintakriteerit (Soste, 2013, ss. 8–9).

Opinnäytetyön toimintakriteerit asetettiin opinnäytetyön tavoitteiden ja oman oppimisen kannalta. Tässä vaiheessa tarkennettiin sitä, mitä toiminnalla halutaan saada aikaiseksi ja minkä halutaan muuttuvan. Tavoitteiden kannalta laadukkaan aineiston kerääminen oli tärkeää. Laadukkaan aineiston saamiseksi tavoiteltiin vähintään kymmentä vastausta määräaikaan mennessä. Sen lisäksi haluttiin saada vastauksia, jotka olisivat riittävän laajoja ja antaisivat vastauksia tutkimuskysymyksiin. Tutkimustulokset osoittivat monipuolisesti opiskelijoiden näkemyksiä ja kokemuksia yhteisöllisyydestä sekä kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi.

Seitsemännessä vaiheessa kuvaillaan tuloksia ja asetetaan kriteerit työn onnistumisen määrittämiseksi (Soste, 2013, s. 10). Koska kyseessä on tutkimuksellinen opinnäytetyö, lopputuotoksena tulee olemaan ymmärryksen lisääntyminen yhteisöllisyydestä ja sen vaikutuksesta opiskelijoihin. Haluttiin myös tuoda esiin keinoja, jotka voivat vahvistaa monimuoto-opiskelijoiden kokemaa yhteisöllisyyttä sosionomikoulutuksessa. Pyrkimyksenä oli, että tutkimustulokset voisivat tulevaisuudessa vaikuttaa HAMK:n toimintamallien kehittämiseen yhteisöllisyyden edistämiseksi.

7.2 Luotettavuus, eettisyys ja kestävyys

Tietyt tekijät nostavat laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. Niitä ovat muun muassa yksityiskohtaisempi selostus kaikista tutkimuksen toteuttamisen vaiheista sekä totuudenmukainen selvitys olosuhteista aineiston tuottamisen aikana. Olosuhteet käsittävät muun muassa aineiston keräämiseen käytetyn ajan sekä mahdolliset häiriötekijät ja virhetulkinnat. (Hirsjärvi ym., 2016, s. 232) Tutkimusraportissa kuvailtiin tutkimusprosessin eri vaiheet sekä tutkimusaineiston luokittelu ja teemojen syntyminen mahdollisimman tarkasti. Kuten luvussa 4.2 kerrottiin, Webropol-kyselyn avauduttua kyselylinkki ei aluksi toiminut oikein. Oli riskinä, että olisi saatu vain yksi vastaus kyselyyn. Onneksi yhden opiskelijan yhteydenotosta selvisi, että kyselyn linkki oli virheellinen. Tutkimus haluttiin saada mahdollisimman luotettavaksi, joten ongelma selvitettiin niin, että kyselyyn saatiin useampia vastauksia.

Luokittelu on oleellista laadullista aineiston analyysiä tehtäessä. Luokittelun perusteet sekä sen alkutekijät tulisi tuoda tekstissä esiin. Tutkimuksen tuloksia tulee tarkastella teoreettisella tasolla ja tutkijoiden tulisi osoittaa tarkat perustelut tutkimustulosten tulkinnalle.

Tutkimusselosteeseen voidaan esimerkiksi liittää suoria otteita haastattelusta. (Hirsjärvi ym., 2016, s. 232) Aineiston analysoinnissa kiinnitettiin huomiota opinnäytetyön tekijöiden omiin tulkintoihin. Güntherin ym. (n.d.) mukaan tutkijoiden oma ajattelu ja teoria ohjaavat aineiston tarkastelua ja havaintojen tulkitsemista. Tutkimusongelma ohjaa analyysiprosessia, joka on toistuvaa pohdintaa ja uudelleen kirjoittamista. Tässä tutkimuksessa ryhmätyöskentely oli eduksi teemoitteluprosessissa. Aineiston sisältöä pohdittiin ja tulkittiin monesta eri näkökulmasta ja yhteisymmärryksessä niin, että tutkimus olisi mahdollisimman luotettava. Opinnäytetyötekijöiden ollessa itse monimuoto-opiskelijoina kokemusasiantuntijoita, piti huolehtia siitä, että tutkimusta tehtiin mahdollisimman objektiivisesti. Tutkimustulosten tulkintojen perustelemiseksi tutkimusraporttiin poimittiin suoria lainauksia kyselyn avoimista vastauksista.

Tutkittavaan aiheeseen valittiin monimenetelmäinen lähestymistapa. Creswell & Plano Clark (2018, s. 9) toteavat monimenetelmäisyyden tarjoavan syvällisempää ymmärrystä tutkittavaan aiheeseen kuin vain yhden menetelmän käyttäminen. Yhden menetelmän käyttäminen saattaa jättää tutkimusongelman ymmärtämisen suppeammaksi, joten silloin olisi tarpeen saada lisää tietoa aiheesta. Monimenetelmäisyys tutkimuksessa voi tarjota täydentäviä näkökulmia tutkimusongelmaan. Hirsjärven ym. (2016, s. 233) mukaan laadullisen ja määrällisen tutkimusmenetelmän yhdistäminen voi lisätä tutkimustulosten luotettavuutta. Tutkimuksesta haluttiin mahdollisimman luotettava ja monipuolinen, joten aineisto kerättiin monimenetelmäisesti.

Tutkimusta tehtäessä tutkijoiden on huomioitava tutkimuksen tekemiseen liittyvät eettiset kysymykset. Jokaisen tutkimustyön tekijän vastuu koskee tutkimuseettisten periaatteiden tuntemista sekä toimimista niiden mukaan. (Hirsjärvi ym., 2016, s. 23) Tutkimustyöhön liittyvät tiedeyhteisön tunnustamat toimintatavat. Niitä ovat yleinen huolellisuus, rehellisyys sekä tarkkuus tutkimustyössä sisältäen tutkimustulosten tallentamisen, esittämisen ja tutkimusten sekä niiden tulosten arvioinnin. Tutkimuksen tekijöiden tulee soveltaa menetelmiä, jotka mahdollistavat hyvän tieteellisen käytännön toteutumisen sekä tiedonhankinnassa, tutkimuksessa että arvioinnissa. Tämä tarkoittaa sitä, että menetelmät ovat eettisesti kestäviä sekä tutkimuksen kriteerit täyttäviä. Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) on laatinut Hyvän tieteellisen käytännön (HTK)-ohjeen, jonka avulla tavoitellaan hyvän tieteellisen käytännön edistämistä sekä siihen liittyvien loukkausepäilyjen käsittelemistä oikeudenmukaisesti ja asiantuntevasti. (TENK, 2023a)

TENK:n HTK-oppaan (2023b, ss. 9, 11, 13–14) mukaan myös ammattikorkeakoulututkintojen opinnäytetöitä koskee hyvän tieteellisen käytännön menettelytapojen noudattaminen. Peruseriaatteet hyvälle tieteelliselle käytännölle ovat rehellisyys, luotettavuus, arvostus ja vastuunkanto. Hyvä tieteellinen käytäntö kattaa menettelytavat tieteellisen toiminnan elinkaaren ajan. Tieteellisen työn suunnitteluun, toteutukseen ja dokumentointiin sisältyy hyvinä menettelytapoina sekä huolellinen toiminta että avoimen tieteen periaatteiden noudattaminen. Tieteellisen työn eettisyyteen ja ennakkointiin kuuluu tarvittavien suostumusten, lupien ja eettisen ennakkoarvioinnin hankkiminen ennen kuin tutkimusainestoa aletaan kerätä. Hyvää tieteellistä käytäntöä osoittaa myös kaikkien tieteellisen toiminnan osapuolten sekä yhteiskunnan, ekosysteemien, ympäristön ja kulttuuriperinnön arvostaminen.

Opinnäytetyön tekijät toimivat hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti jokaisessa tutkimuksen vaiheessa. Tutkimuslupa hankittiin ennen tutkimusaineiston keruuta. Hämeen ammattikorkeakoulun sääntöjen mukaisesti tutkimuslupa tarvitaan, kun tutkimus kohdentuu Hämeen ammattikorkeakoulun opiskelijoihin tai henkilökuntaan (HAMK, n.d.). Eettisen pohdinnan aiheeksi nousi kohderyhmän tiedottaminen tutkimuksen tarkoituksesta ja tavoitteista. Kohderyhmää tiedotettiin siitä, mitä tutkitaan, kenelle tutkimus on suunnattu, tutkimuksen luottamuksellisuudesta ja anonyymiydestä sekä tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Tutkimukseen osallistujia tiedotettiin myös mahdollisuudesta keskeyttää kyselyyn vastaaminen. Vastaajilla oli mahdollisuus kysyä lisätietoa tutkimuksen tekijöiltä.

Tietosuojalainsäädäntö (1050/2018) säädetään henkilötietojen käsittelystä. Tämä koskee myös tutkimustyötä. Tutkimusaineiston käsittelyyn ja hallintaan liittyen tulee huomioida tietosuojalainsäädäntö, salassapito- ja vaitiolovelvollisuudet sekä luottamuksellisuus. Hyvää tieteellistä käytäntöä on aineistojen avoimuuden ja jatkokäytön edistäminen. Aineistojen käyttö- ja omistusoikeuksista sekä niiden käsittelystä ja säilyttämisestä ja myös mahdollisesta avaamisesta tulee sopia ennen kuin aineiston keruu aloitetaan. (TENK, 2023b, ss. 13–14) Ennen tutkimuksen toteutusta laadittiin aineistonhallintasuunnitelma (Liite 3), jossa kuvattiin aineistonhankintamenetelmiä sekä kerrottiin aineiston tietoturvallisesta säilytyksestä sekä aineiston tuhoamisesta vuoden kuluttua opinnäytetyön hyväksymispäivästä. Webropol-kyselyn liitteeksi laadittiin tietosuojailmoitus (Liite 4). Tietosuojailmoitus tarvittiin, koska kyselyn avointen kysymysten vastaukset saattoivat oletusarvoisesti sisältää henkilötietoja.

Hyvä tieteellinen käytäntö käsittää myös asianmukaisella tavalla tehdyt viittaukset muiden julkaisuihin (TENK, 2023b, s. 14). Lähtökohtana tutkimustyössä on, että viitataan asianmukaisesti käytettyihin lähteisiin eikä sorruta plagiointiin. Plagiointi on tieteellinen varkaus, jossa toisen henkilön tekstiä kopioidaan ja esitetään omana. (Hakala, 2022, s. 117) Tässä tutkimusraportissa viitattiin käytettyihin alkuperäislähteisiin asianmukaisella tavalla.

Yhteisöllisyyden edistäminen ja tutkimustiedon tuottaminen yhteisöllisyydestä liittyvät vahvasti kestävään kehitykseen. Ympäristöministeriön (2023) mukaan kestävä kehitys tarkoittaa paikallisesti, alueellisesti sekä globaalisti ohjattua jatkuvaa muutosta, jonka kautta pyritään turvaamaan hyvät elämisen edellytykset niin nykyisille kuin tuleville sukupolville. Kestävä kehitys jakautuu ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden osa-alueisiin. Päätöksenteossa ja toiminnassa tulee tasavertaisesti ottaa huomioon niin ympäristö, talous kuin ihminenkin. Kestävän kehityksen osa-alueilla on keskinäisriippuvuus, eli ne vaikuttavat ja ovat monella eri tavalla yhteydessä toisiinsa (Valtioneuvoston kanslia, n.d.). Keskinäisriippuvuus ilmenee seuraavissa kappaleissa.

Luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden suojeleminen ja säilyttäminen ovat perusta kestäväälle kehitykselle. Ihmisen taloudellinen sekä aineellinen toiminta tulee sopeuttaa ympäristön ja luonnon kantokykyyn. (Ympäristöministeriö, 2023) Ihmisen toiminta kuormittaa ympäristöä nykypäivänä niin paljon, että planeettamme kantokyvyn rajat ylittyvät monelta osin. Tällä on merkittävä vaikutus myös ihmisten hyvinvointiin. (Valtioneuvoston kanslia, n.d.) Ekologinen kestävä kehitys huomioitiin tutkimustyötä tehtäessä muun muassa työskentelemällä yhdessä etäyhteydellä Teams-sovelluksessa, jolloin ei tarvinnut matkustaa. Tutkimusaineiston analyysi tehtiin pääosin tietokoneilla eikä aineistoa tulostettu. Lähdekirjallisuus lainattiin kirjastosta tai hyödynnettiin verkkojulkaisuja.

Taloudellinen kestävyys tarkoittaa tasapainoista kasvua. Kasvu ei pitkällä aikavälillä tarkasteltaessa perustu varantojen hävittämiseen eikä velkaantumiseen. Yhteiskunnan keskeiset toiminnot ja kansallinen hyvinvointi vaativat toimiakseen kestävää taloutta. Kestävä talous luo siten perustan sosiaaliselle kestävyydelle. (Ympäristöministeriö, 2023) Yhteisöllisyyden edistämisenä on positiivisia vaikutuksia opiskelijoiden hyvinvointiin ja opintojen sujumiseen. On taloudellisesti kestävää, että opiskelijat saavat opintonsa päätökseen suunnitellussa aikataulussa ja pääsevät nopeammin oman alansa ammattilaisiksi. Myös merkityksellisyyden kokemus voi vahvistua, kun opiskelijat pääsevät tekemään koulutustaan vastaavaa työtä.

Sosiaalinen kestävyys kattaa kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin eli fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin (Kuntaliitto, 2022). Sosiaalisesti kestävä kehitys on hyvinvoinnin edellytysten siirtymistä sukupolvelta toiselle. Kehityksen on oltava sosiaalisesti oikeudenmukaista. Oleellista on eriarvoisuuden vähentäminen koskien terveyttä, hyvinvointia ja osallisuutta. (THL, 2021b) Tärkeitä lähtökohtia ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja turvallisuus (Kuntaliitto, 2022). Riittävät hyvinvointipalvelut, riittävä toimeentulo, oikeudenmukaisuus toimintamahdollisuuksien ja resurssien jakautumisessa, ihmisten mahdollisuudet vaikuttaa elämäänsä sekä yhteisöllisyys, osallisuus ja yksilöiden kiinnittyminen yhteisöihin ja yhteiskuntaan ovat edellytyksiä sosiaaliselle kestävyydelle (THL, 2021b). Yhteisöllisyyteen liittyvän tutkimustiedon lisäämisellä pyritään edistämään yhteisöllisyyttä. Samalla voidaan edistää opiskelijoiden osallisuutta ja kiinnittymistä opiskeluyhteisöihin.

Sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden yhteys toisiinsa näkyy muun muassa toimenpiteitä suunniteltaessa. Voidaan huomata, että mikäli ratkaisua mietitään lähinnä vain taloudellisesta näkökulmasta, sosiaalinen puoli kärsii. Käänteisesti taas hyvin korkeat sosiaaliset tavoitteet saattavat romuttaa taloudellisen pohjan. On siis otettava huomioon molemmat näkökulmat ja löydettävä kompromissi siten, että sekä taloudellinen että sosiaalinen kehitys voivat olla kestävä. (Alila ym., 2011, s. 6) Sosiaalisen kestävyuden tekijöillä on myönteinen vaikutus yhteiskunnan muihin osa-alueisiin. Esimerkiksi yhteiskunnan toimijoiden välisellä luottamuksella, väestön terveydellä sekä sosiaalisella koheesiolla on positiivisia vaikutuksia kansantalouteen. Vastaavasti talouskasvun avulla on mahdollisuus saavuttaa sosiaalista kestävyttä kuten turvallisuutta, terveyttä ja hyvinvointia. Osallisuudella nähdään olevan merkittävä vaikutus yksilöiden hyvinvointiin. Sosiaaliset verkostot ja osallisuus muun muassa suojaavat syrjäytymiseltä. Osallistuminen tapahtuu eri tasoilla, kuten yksilötasolla, perheissä, ystävien kesken, työpaikoilla sekä alueellisesti ja valtakunnallisesti. Sosiaalisissa verkostoissa ylitetään etnisiä, sosiaalisia sekä uskonnollisia rajoja, mikä lisää yhteenkuuluvuutta ja suvaitsevaisuutta. Tämä puolestaan synnyttää turvallisuutta ja luottamusta. (Alila ym., 2011, ss. 7, 13)

Yhteisöllisyyden merkitystä kestäväan kehitykseen peilaten voidaan havaita, että yhteisöllisyyden edistämiseksi on perusteita. Kuten aiemmin on käynyt ilmi, yhteisöllisyyden kokemuksella on nähty olevan positiivisia vaikutuksia ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Tämän myötä positiivisten vaikutusten voidaan nähdä ulottuvan myös kansantalouteen. Ihmisten osallisuuden tukeminen ja yhteisöllisyyden vahvistaminen ehkäisevät yksinäisyyttä ja syrjäytymistä, minkä seurauksena muun muassa inhimillinen kärsimys vähenee ja yksilöiden hyvinvointi kasvaa. Syrjäytyminen aiheuttaa lisäksi taloudellista kuormitusta eli se

on uhka myös taloudelliselle kestävyydelle. Syrjäytymisen kustannuksista yhteiskunnalle on esitetty erilaisia arvioita. Valtiontalouden tarkastusviraston vuoden 2007 raportissa on esitetty yhden nuoren syrjäytymisestä aiheutuvan 700 000 euron menetyksen kansantulolle sekä 430 000 euron menetyksen julkiselle taloudelle (Hilli ym., 2017, s. 663).

Syrjäytyminen voi johtaa opintojen keskeytymiseen (OAJ, 2018). Kuten aiemmin on tullut esiin, yhteisöllisyyden edistäminen korkeakouluissa voi puolestaan auttaa opintojen edistymisessä. Ammattikorkeakoulututkinnon vuonna 2019 saavuttaneista oli vuoden kuluttua työllistynyt 86 prosenttia (Tilastokeskus, 2022). Työllä on merkittävä yhteys ihmisen osallisuuteen yhteiskunnassa (THL, 2023). Täten voidaan todeta, että yhteisöllisyyden edistäminen korkeakoulussa ja riittävän tuen tarjoaminen opinnoissa on muun muassa syrjäytymisen ehkäisemisen, opintojen etenemisen sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin ja työllistymismahdollisuuksien kannalta sekä sosiaalisesti, inhimillisesti että taloudellisesti kestävä. Opiskeluyhteisöt ovat merkittäviä vertaisyhteisöjä opiskelijoille. Yleensä ne ovat myös pitkäkestoisia ja ulkoa ohjautuvia. Yhteisöllisyyden edistämisen voidaan nähdä lisäävän vuorovaikutusta etnisten, uskonnollisten, sosiaalisten rajojen yli, joten se edistää yhteenkuuluvuutta ja suvaitsevuutta sekä ehkäisee syrjintää. Täten se on myös yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämistä ja siten sosiaalisesti kestävä

7.3 Tutkimustulosten arviointi ja pohdinta

Tutkimuskyselyyn vastasi 24 toisen vuoden monimuoto-opiskelijaa. Opiskelijat kertoivat vastauksissaan heidän yhteisöllisyyden näkemyksistään ja kokemuksistaan sekä esittivät kehitysideoita yhteisöllisyyden vahvistamiseksi. Useat opiskelijat vastasivat kyselyn avoimiin kysymyksiin, osa hyvin laajasti. On hienoa, että opiskelijat kokivat saaneensa riittävästi tukea opinnoissaan, vaikka vain vähän yli puolet opiskelijoista kokivat saaneensa riittävästi tukea opettajilta opinnoissaan. Voidaan pohtia, voisivatko opettajat kehittää toimintaansa tuen lisäämiseksi monimuoto-opiskelijoille. Vertaistuen tärkeys opinnoissa näkyi opiskelijoiden vastauksissa, mikä ei ole yllättävää. Myös aikaisemmista tutkimuksista on käynyt ilmi, että vertaistuki on merkityksellistä. Lähipäivät korostuivat tutkimustuloksissa. Monimuoto-opiskelijoilla on vähemmän lähipäiviä ja enemmän itsenäistä työskentelyä, jolloin lähipäivien merkitys saattaa korostua yhteisöllisyyttä edistävänä tekijänä. Opiskelijat kertoivat yhteisöllisyydestä useita positiivisia, mutta myös negatiivisia näkemyksiä. Voidaan siis päätellä, että yhteisöllisyys ei merkitse kaikille samaa, vaan se on yksilöllinen kokemus.

Monimuoto-opiskelijoiden kokemukset yksinäisyydestä herättävät huolta, sillä noin puolet vastaajista oli kokenut yksinäisyyttä opinnoissaan. Yksinäisyyden kokemukset on tärkeää

ottaa huomioon, sillä yksinäisyydellä on suuri vaikutus ihmisen elämään. Yksinäisyys saattaa heikentää mielenterveyttä ja opiskelujen sujuvuutta sekä aiheuttaa ylimääräistä stressiä. Parhaimmillaan yhteisöllisyys ehkäisee yksinäisyyttä tarjoamalla osallisuuden ja merkityksellisyyden kokemuksia. Aikaisempien tutkimusten perusteella merkityksellisyyden kokemuksen tukeminen parantaa opiskelijoiden hyvinvointia. Tämä on tärkeää ottaa huomioon monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyden vahvistamiseksi esimerkiksi vaikutusmahdollisuuksilla, mahdollisuuksilla toteuttaa itseään sekä kiinnittämällä huomiota toimivaan vuorovaikutukseen. Toimiva vuorovaikutus tulisi huomioida sekä lähi- että etäopetustilanteissa, jotta yhteisöllisyys mahdollistuu. Opiskelijoiden välistä toimivaa vuorovaikutusta voidaan tukea esimerkiksi yhteisöllisellä toiminnalla.

Melko pieni osa vastaajista koki, että ammattikorkeakoulu tarjoaa sopivasti yhteisöllistä toimintaa. Tutkimus antaa viitteitä siitä, että HAMKin tarjoamaa yhteisöllistä toimintaa monimuoto-opiskelijoille olisi siis tarpeellista kehittää. Tutkimuksen vastauksissa ilmenneet opiskelijoiden kehitysideat yhteisöllisyyden edistämiseksi tarjoavat ehdotuksia yhteisöllisyyden kehittämiseen. Yhteisöllistä toimintaa toivottiin, vaikka opiskelun ulkopuolinen elämä haastaa yhteisölliseen toimintaan osallistumista. Tuloksien perusteella mikä tahansa fyysinen tapaaminen, jossa on mahdollisuus tutustua paremmin toisiin opiskelijoihin, on toivottua ja hyödyllistä yhteisöllisyyden edistämiseksi. Useat opiskelijat toivoivat vapaaehtoista yhteisöllistä toimintaa. Moni tutkimuksen vastaajista toi esille asennoituneensa monimuoto-opiskelun opiskelutapaan, joka on itsenäisempää kuin päiväopiskelussa. Voidaan päätellä, että mielipiteet yhteisöllisestä toiminnasta saattavat vaihdella, eivätkä kaikki välttämättä sitä kaipaakaan.

Tutkimustulosten, tietoperustan ja aikaisempien tutkimuksien pohjalta esitetään erilaisia kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi korkeakoulussa. Aikaisemmissa tutkimuksissa ja tietoperustassa yhteinen tekeminen nähdään yhteisöllisyyden kokemuksen edistäjänä. Yhteinen tekeminen korostui myös tässä tutkimuksessa. Fyysinen tapaaminen ja erilaiset aktiviteetit mainittiin useissa opiskelijoiden vastauksissa kehitysideoina yhteisöllisyyden vahvistamiseksi. Yhteinen tekeminen voi mahdollistaa vertaistuen antamisen ja saamisen, sekä tunteen merkityksellisyydestä. Aiemmissa tutkimuksissa on vahvistettu, että sosiaalinen tuki ja tiedon jakaminen edistävät opiskelijoiden merkityksellisyyden tunnetta ryhmässä; on siis tärkeää huomioida nämä tekijät myös ammattikorkeakoulussa. Sen vuoksi voidaan ajatella, että yhteinen tekeminen vahvistaa yhteisöllisyyttä. Opiskelijat kertoivat myös ajatuksiaan opettajien tai opon tukeen ja viestintään liittyen. Selkeämpää viestintää koulun puolelta toivottiin, ja opiskelijat esittivät monia kehitysideoita aiheen tiimoilta.

Tutkimuksen eri vaiheet etenivät suunnitellun mukaisesti. Työskentely oli tiivistä ja seminaariaikataulut määrittivät vaiheiden etenemistä. Tietosuojailmoituksen tekeminen hidasti kuitenkin hieman tutkimusprosessia. Webropol-kysely sisälsi avoimia kysymyksiä, jolloin tietosuojailmoituksen laatiminen ja liittäminen kyselyyn oli välttämätöntä.

Tietosuojailmoituksen laatiminen oli monimutkaista ja aikaa vievää. Pohdittiin myös kyselytutkimuksen toteuttamisen jälkeen, olisiko ollut tarpeen määrittää pakolliset vastaukset Webropol-kyselyyn, jolloin jokaisen vastaajan olisi vastattava jokaiseen kysymykseen. Näin olisi saatu useampia vastauksia ja mahdollisesti useampia eri näkökulmia. Kyselystä saatiin kuitenkin monia vastauksia, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiin. Aineiston teemoittelu vei runsaasti aikaa. Prosessin kuluessa ymmärrettiin, että aineistosta nousseet teemat määrittyvät tutkijoiden omien tulkintojen perusteella ja teemoittelua voidaan tehdä monin eri tavoin. Tämä oli suuri haaste analyysivaiheessa ja sen oivaltaminen vaati syvällistä pohdintaa sekä toistuvaa aineiston läpikäyntiä ja teemojen uudelleen muodostamista.

Opinnäytetyön tekeminen ryhmätöinä toi useita mahdollisuuksia, mutta myös haasteita. Jokaisen opinnäytetyön tekijän vahvuudet pääsivät hyvin käyttöön. Yhteiset keskustelut rikastuttivat tutkimustyötä erilaisilla ja hyödyllisillä näkökulmilla. Aikataulut pystyttiin sovittamaan hyvin yhteen, mikä mahdollisti tiiviin yhteistyön. Koska työskenneltiin paljon yhteisesti, vaati se jokaiselta runsaasti aikaa. Opinnäytetyön ja arjen yhteensovittaminen tuotti joskus haasteita, mutta joustavalla yhteistyöllä pystyttiin ratkaisemaan yllättäviäkin tilanteita. Pääasiallisesti yhteinen työskentely sujui hyvin, sillä yhteinen päämäärä oli kaikille tärkeä.

Tutkimustulokset vastasivat hyvin asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Aineistosta saatiin monipuolista tietoa opiskelijoiden yhteisöllisyyden kokemuksista ja näkemyksistä, sekä erilaisia kehitysideoita yhteisöllisyyden edistämiseksi. Tutkimustulokset vastaavat pitkälti myös opinnäytetyön tekijöiden omia kokemuksia. Yhteenvetona voidaan todeta, että useat opiskelijat näkevät yhteisöllisyyden tärkeänä asiana opinnoissaan. He toivat vastauksissaan esiin monia positiivisia näkemyksiä yhteisöllisyydestä. Tietoperustan, aikaisempien tutkimusten ja tämän opinnäytetyön perusteella voidaan todeta, että yhteisöllisyyden edistäminen korkeakoulussa on perusteltua. Olisi hienoa, jos tämän opinnäytetyön tutkimustulosten perusteella HAMK saisi hyödyllisiä näkökulmia yhteisöllisyyden kehittämiseksi. Erästä tutkimukseen osallistunutta opiskelijaa lainaten: ”Yhteisöllisyyden merkitys monimuoto-opiskelijalle lienee hieman erilainen kuin tiiviissä päiväopiskelussa.” Jatkoajatuksena voitaisiin pohtia samankaltaisen tutkimuksen toteuttamista myös sosionomikoulutuksen päiväopiskelijoille. Millaisia kokemuksia ja näkemyksiä heillä olisi

yhteisöllisyydestä opinnoissaan, ja kuinka ne eroaisivat monimuoto-opiskelijoiden kokemuksista ja näkemyksistä?

Lähteet

- Alapoikela, M. & Paasu, J. (4.12.2020). Digitaalinen yhteiskunta. *Opiskelijatiimien merkitys verkkososionomitutkinnossa*. Laurea ammattikorkeakoulu.
<https://journal.laurea.fi/opiskelijatiimien-merkitys-verkkososionomitutkinnossa/#0e712c64>
- Alila, A., Gröhn, K., Keso, I. & Volk, R. (2011). *Sosiaalisen kestävyuden käsite ja mallintaminen*. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2011:1.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3154-1>
- Ammattikorkeakoululaki 932/2014. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932>
- Ansala, L. (2017). ”Niin monta rautaa tulessa” Aktiivinen kansalaisuus järjestöaktiivien yliopisto-opiskelijoiden kertomana (Acta Universitatis Lapponiensis 342) [väitöskirja, Lapin yliopisto]. Lapin yliopistopaino. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-484-954-8>
- Blended learning Universe. (2023). *A deeper look at the flex model*. Haettu 1.9.2023 osoitteesta <https://www.blendedlearning.org/a-deeper-look-at-the-flex-model/>
- Blomster, M., Karhia, M., Lantto, R. & Natri, P. (2017). Opintojen alkuvaiheen tukirakenteen mallintaminen. Teoksessa M. Pinolehto (toim.), *Sujuvampia opintopolkuja romaneille ja maahanmuuttajille – Opin portailta Pohjois-Pohjanmaalla -hankkeen loppuraportti* (ss. 55–65). Diakonia-ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-305-6>
- Brown, R. & Pehrson, S. (2020). *Group processes. Dynamics within and between groups* (3 p.). Wiley Blackwell.
- Böhnisch, L. (2017). *Sozialpädagogik der Lebensalter: Eine Einführung* (7. p.). Beltz Juventa.
- Cresswell, J. W. & Plano Clark V. L. (2018) *Designing and conducting mixed methods research* (3 p.). Sage.
- Erola, K. & Sundholm, K. (2020). *Verkko-opiskelijan hyvinvoinnin edistämisen toimintamallit* [YAMK-opinnäytetyö, Laurea-ammattikorkeakoulu]. www.urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020081719763
- Fadjukoff, P. & Kainulainen, S. (2022). Sosiaalinen hyvinvointi turvaa terveyttä. *Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti*, 59(3), 327–235.
<https://doi.org/10.23990/sa.111453>
- Grönlund, H. & Falk, H. (2016). Kolmas sektori ja yksinäisyyden vähentäminen. Teoksessa J. Saari (toim.), *Yksinäisten Suomi* (ss. 253–272). Gaudeamus.
- Günther, K., Hasanen, K. & Juhila, K. (n.d.). Johdanto: analyysi ja tulkinta. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen

- tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/>
- Haapaniemi, R. & Raina, L. (2014). *Rakenna oppiva ryhmä. Pedagogisen viihtymisen käsikirja*. PS-kustannus.
- Hakala, J. (2022). *Hyvä, parempi, valmis – Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille*. Gaudeamus.
- HAMK. (31.1.2023). *Opiskelutavat*. Hämeen ammattikorkeakoulu. <https://www.hamk.fi/opiskelijan-ohjeet/opiskelutavat/>
- HAMK. (n.d.). *Tutkimuslupa*. Hämeen ammattikorkeakoulu. Haettu 13.9.2023 osoitteesta <https://www.hamk.fi/tutkimus/tutkimuslupa/>
- Harjula, A. (2019). *Yhteisöllisyys korkeakoulun käytävillä: Yhteisöllisyys Yhdessä yhteisöksi-hankkeen pilottioppilaitoksissa* [opinnäytetyö, Humanistinen ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201905119222>
- Harjunpää, K., Ågren, S., & Laiho, S. (2017). *Sujuvuutta siirtymiin. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen siirtymä- ja nivelvaiheet*. Opetushallituksen julkaisuja. Raportit ja selvitykset 2017, 1. <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/sujuvuutta-siirtymiin.pdf>
- Helin, P. (2017). *Yhdessä kohti nuoruutta. Hämeenlinnan kaupungin Askemat-ohjelma – tukea alakoulusta yläkouluun* [opinnäytetyö, Hämeen ammattikorkeakoulu]. www.urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201705117661
- Hiila, I., Hakola, I. & Tukiainen M. (2019). *Tiimiäly. Opas muuttuvaan työelämään*. Otavan kirjapaino.
- Hilli, P., Ståhl, T., Merikukka, M., & Ristikari, T. (2017). Syrjäytymisen hinta - case investoinnin kannattavuuslaskemasta. *Yhteiskuntapolitiikka*, 82(6), 663–675. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2017121455844>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2016). *Tutki ja kirjoita*. Tammi. (Alkuperäisteos julkaistu 1997).
- HUMAK. (2023). *Monimuoto-opinnoissa yhdistyvät erilaiset opetusmuodot ja elämäntilanteiden huomioiminen*. Humanistinen Ammattikorkeakoulu. Haettu 14.9.2023 osoitteesta <https://www.humak.fi/uutiset/monimuoto-opinnoissa/>
- Jauhiainen, A. (2012). *Yhteisöllisesti oppien parempiin tuloksiin*. Savonia-ammattikorkeakoulun julkaisusarja D5/4/2012. 1. painos. Savonia-ammattikorkeakoulu.
- Junttila, N. (2015). *Kavereita nolla: Lasten ja nuorten yksinäisyys*. Tammi.
- Junttila, N. (2018). *Kaiken keskellä yksin: Aikuisten yksinäisyydestä*. Tammi.
- Junttila, N. (2022). *Yksinäisyyden monet kasvot*. Tammi.
- Jyrkiäinen, A. & Koskinen-Sinisalo, K. (2012). *Yhteisöllinen kirjoittaminen*. Avain.

- Järvenoja, H., Kurki, K. & Järvelä, S. (2018). Motivoidutaan yhdessä. Teoksessa K. Salmela-Aro, K. Aunola, A. Salo, A. Kajamies, & M. Vauras, 2018. *Motivaatio ja oppiminen* (ss. 141–159). PS-kustannus.
- Kalliokoski, T. (2020). *Yhteisöllisyyden rajat yhteistoiminnan ja ihmisen perushyvien näkökulmasta* [väitöskirja, Helsingin yliopisto]. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-6077-5>
- Kangaspunta, S. (2011). *Yksilöllinen yhteisöllisyys: avaimia yhteisöllisyyden muutoksen ymmärtämiseen*. Tampere University Press.
- Kilpikivi, P., Pasanen, R. & Toikko, A. (2011). Yhteisöllisyyttä yli rajojen – opettajaja opiskelijatuutoreiden ryhmäprojekti Laureassa. Teoksessa P. Vuokila-Oikonen, & A.-E. Halonen, (toim.), *Rakentamassa ammattikorkeakoulu yhteisöä* (ss. 61–77). Diakonia-ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-142-7>
- Kirveskoski, H. (2020). Yhteisöllisyyden merkitys korkeakoulu yhteisössä. Teoksessa E. Hannonen & A. Laurila (toim.), *Yhteisöllisempi korkeakoulu* (ss. 49–57). Suomen opiskelijakuntien liitto – Samok ry. https://samok.fi/wp-content/uploads/2020/12/samok_fi_web-joka.pdf
- Klemola, U., Ikäheimo, H. & Hämäläinen, T. (2020). *OHO-opas. Opiskelukykyä, hyvinvointia ja osallisuutta korkeakouluihin*. Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8110-5>
- Koivula, M. (2013). Yhteisöllisyyden rakentuminen päiväkodin arjessa. Teoksessa Marjanen, P., Marttila, M., & Varsa, M. (2013). *Pienten piirissä: Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille*. PS-kustannus (ss. 19–46).
- Kuntaliitto. (1.9.2022). *Sosiaalinen kestävyys*. <https://www.kuntaliitto.fi/hyvinvointi-ja-sivistys/sosiaalinen-kestavyys>
- Kunttu, K., Pesonen, T. & Saari, J. (2017). *Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2016*. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 48. https://1285112865.rsc.cdn77.org/app/uploads/2020/01/KOTT_2016-1.pdf
- Kylmäkoski, M., Pylkkänen, S. & Viitanen, R. (2010). Yhteisöllisyyden monet muodot. Teoksessa M. Kylmäkoski, S. Pylkkänen & R. Viitanen (toim.), *Yhteisöllisiä näkökulmia nuorten ehkäisevään päihdetyöhön* (ss. 5–12). Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 23. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-456-103-7>
- Kymäläinen, H-R., Lakkala, M., Carver, E. & Kamppari, K. (2016). *Opas projektityöskentelyyn*. Helsingin yliopisto. <http://hdl.handle.net/10138/160099>
- Laemlein, B. & Gerliken, U. (2022). *Von Bigband bis Urban Gardening : Motivationale Gründe Studierender für ein kulturelles Engagement an Hochschulen*. Working

- papers 26. Frankfurt University of Applied Sciences. <https://doi.org/10.48718/twym-pw08>
- Leskinen, E., Jaakkola, T. & Norrena, J. (2016). Tehtäväkehyksiin soveltuvia toiminnallisia työtapoja. Teoksessa J. Norrena (toim.), *Ryhmä oppimaan! - Toiminnallisia työtapoja ja tehtäväkehyksiä* (ss. 29–52). PS-kustannus.
- Lehtiniemi, O. & Walta, L. (2022). *Opiskelijatapahtumien merkitys yhteisöllisyydelle opiskelijayhteisössä* [pro gradu -tutkielma, Oulun yliopisto].
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-202211243633>
- Lindfors, P. (2007). Tutkimuksia, kokemuksia ja ajatuksia yhteisöllisyyden terveysvaikutuksista. *Psykoterapia*, 25(1), ss. 21–37. <https://www.psykoterapia-lehti.fi/tekstit/lindfors107.htm>
- Lipponen, T., Mikkonen-Ojala, T., & Parkkinen, T. (2011). Opiskeluhyvinvointiryhmät opiskelun tukena. Teoksessa P. Vuokila-Oikkonen, & A.-E. Halonen, (toim.), *Rakentamassa ammattikorkeakouluyhteisöä* (ss. 107–127). Diakonia-ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-142-7>
- Mielenterveystalo. (n.d.-a). *Mitä vuorovaikutus on?* Omahaito-ohjelma. Haettu 9.9.2023 osoitteesta <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/omahoito/lapsen-ja-vanhemman-vuorovaikutuksen-omahoito-ohjelma/mita-vuorovaikutus>
- Mielenterveystalo. (n.d.-b). *Vertaistuki*. Haettu 29.10.2023 osoitteesta <https://vanha.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/oppaat/psykoosi/Pages/vertaistuki.aspx>
- MIELI. (12.12.2022). *Resilienssi auttaa selviytymään*. Suomen Mielenterveys ry. <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/mita-mielenterveys-on/resilienssi-auttaa-selviytymaan/>
- Mikkonen, I. & Saarinen, A. (2018). *Vertaistuki sosiaali- ja terveysalalla*. Tietosanoma.
- Murto, K. (4.2.2014). *Yhteisöllisyydestä*. Suomen yhteisöakatemia Oy. <https://www.sya.fi/yhteisollisyydesta/>
- Müller, K. & Lehtonen, J. (2016). Yksinäisyys, aivot ja mieli. Teoksessa J. Saari (toim.). *Yksinäisten Suomi* (ss. 73–95). Gaudeamus.
- Nivala, E. & Rynänen, S. (2019). *Sosiaalipedagogiikka - Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa*. Gaudeamus.
- Nivala, E. (14.04.2021). *Osallisuuden moninaisuus*. Tietopankki. Kansalaisyhteiskunta. <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/osallisuuden-moninaisuus/>
- Norvapalo, K. & Thessler, K. (2017). *Monitoimijuus koulussa: Yhteisöllinen hyvinvointi ja siirtymien tukeminen*. Lapin yliopisto.
- OAJ. (5.10.2018). *Koulutus ratkaisee: Syrjäytymiskehityksestä osallisuuskehitykseen*. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ.

- <https://www.oaj.fi/ajankohtaista/nakemyksemme/2018/koulutus-ratkaisee-syriaytyminen/>
- Opetushallitus. (2023a). *Yhteisöllisyys*. <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/yhteisollisyys>
- Opetushallitus. (2023b). *Mun elämä - Ohjausmateriaalia erityisopetukseen. Vuorovaikutus*. <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/mun-elama/sosiaaliset-aidot/vuorovaikutus>
- Opintopolku. (n.d.). *Ammattikorkeakoulut*. Haettu 1.9.2023 osoitteesta <https://opintopolku.fi/konfo/fi/sivu/ammattikorkeakoulututkinnot>
- Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>
- Paasu, J. & Alapoikela, M. (4.12.2020). Digitaalinen yhteiskunta. *Opiskelijatiimien merkitys verkkososionomitutkinnossa*. Laurea ammattikorkeakoulu. <https://journal.laurea.fi/opiskelijatiimien-merkitys-verkkososionomitutkinnossa/#0e712c64>
- Paulin, S. (2019). ”Voisin kuvitella, että pahinta kiusaamista olisi ulkopuolelle jättäminen yhteisestä tekemisestä.” *Korkeakouluopiskelijoiden kokemaa kiusaamista ja yhteisöllisyys Lapin yliopistossa* [pro gradu -tutkielma, Lapin yliopisto]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201902175201>
- Pietarinen J., Soini T. & Pyhältö, K. (2008). Pedagoginen hyvinvointi – uutta ja tuttua koulun arjesta. Teoksessa K. Lappalainen, M. Kuittinen & M. Meriläinen (toim.), *Pedagoginen hyvinvointi* (ss. 53–74). Suomen kasvatustieteellinen seura.
- Pennanen, P. (02.02.2021). *Ystävyys tekee elämästä helpompaa*. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö. <https://www.yths.fi/ajankohtaista/2021/ystavyys-tekee-elamasta-helpompaa/>
- Pohjola, A. (2015). Yhteisöt ja yhteisöllisyys monimuotoisena ilmiönä. Teoksessa K. Kostamo-Pääkkö, S. Väyrynen & P. Ojaniemi (toim.), *Sosiaalityön yhteisöllisyyttä etsimässä* (ss. 15–34). United Press Global.
- Poutanen, K., Toom, A., Korhonen, V. & Inkinen, M. (2012). Kasvaako akateeminen kynnys liian korkeaksi? Opiskelijoiden kokemuksia yliopistoyhteisöön kiinnittymisen haasteista. Teoksessa Mäkinen, Marita & Annala, Johanna & Korhonen, Vesa & Vehviläinen, S. & Norrgrann, A.-M. & Kalli, P. & Svärd, P. (toim.). *Osallistava korkeakoulutus* (ss. 17–46). Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:uta-201406061672>
- Pörhölä, M. (25.9.2009). *Kiusaamiskokemukset yhteisöön kiinnittymisen esteenä*. Teoksessa Valkonen, T & Isotalus, P & Siitonen, M & Valo, M (toim.), *Prologi. Puheviestinnän vuosikirja 2009*, 5(1) 84–89. <https://doi.org/10.33352/prlg.95808>
- Rajamäki, S. (2022). Kokemus työyhteisöön kuulumisesta rakentuu asiantuntijuutta arvostavassa ja hyväksyvässä vuorovaikutuksessa. *Prologi – Viestinnän ja*

- vuorovaikutuksen tieteellinen aikakauslehti, 18(1), 70–78.
<https://doi.org/10.33352/prlg.121816>
- Reinikainen, R. (2019). *Tietopaketti yhteisöllisyydestä ammatillisella toisella asteella ja ammattikorkeakoulussa*. Voimaa opiskeluun -hanke. https://www.otus.fi/wp/wp-content/uploads/2023/07/Voimaa_opiskeluun_Tietopaketti_yhteisollisyydesta.pdf
- Repo, S. (2010). *Yhteisöllisyys voimavarana yliopisto-opetuksen ja -opiskelun kehittämisessä* (Kasvatustieteellisiä tutkimuksia 228) [väitöskirja, Helsingin yliopisto]. Helda. <http://hdl.handle.net/10138/23551>
- Roivanen, I., Nylund, M., Korkiamäki, R. & Raitakari, S. (toim.) (2008). Kansalaisen vai asiakkaan asialla? Teoksessa M. Nylund, R. Korkiamäki, S. Raitakari, P. Turunen, A. Matthies, J. Vinnurva, . . . I. Roivainen. *Yhteisöt ja sosiaalityö: Kansalaisen vai asiakkaan asialla?* (ss. 9–20). PS-kustannus.
- Saari, J. (2016). Lopuksi: Yksinäisyyden tulevaisuus. Teoksessa J. Saari (toim.). *Yksinäisten Suomi* (ss. 297–317). Gaudeamus.
- Sallinen, O. & Viik, M. (2022). *Sosionomiopiskelijoiden kokemuksia opintojen alkuvaiheesta* [opinnäytetyö, Hämeen ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2022090819998>
- Salonen, A. (15.8.2021). *Subjektiiivinen hyvinvointi korostuu objektiivisen hyvän jo toteutuessa*. <https://artosalonon.com/subjektiiivinen-hyvinvointi-korostuu-objektiivisen-hyvan-jo-toteutuessa/>
- Soste. (30.04.2013). *Suunta – toiminnan ja arvioinnin suunnittelun työkalu*. Suomen sosiaali ja terveys ry. https://innokyla.fi/sites/default/files/2020-03/suunta_sostepohja_PDF.pdf
- Talvio, M. & Klemola, U. (2017). *Toimiva vuorovaikutus*. PS-kustannus.
- Terveyskylä. (21.6.2023). *Mitä on vertaistuki?* <https://www.terveyskyla.fi/vertaistalo/tietoa-vertaistuesta/mit%C3%A4-on-vertaistuki>
- THL. (16.6.2021a). *Etäopinnot ja yksinäisyys ovat koetelleet korkeakouluopiskelijoita*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Etäopinnot ja yksinäisyys ovat koetelleet korkeakouluopiskelijoita - Tiedote - THL](https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/tavoitteet/sosiaalisesti-kestava-kehitys)
- THL. (21.9.2021b). *Sosiaalisesti kestävä kehitys*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/tavoitteet/sosiaalisesti-kestava-kehitys>
- THL. (2023a). *Hyvinvointi*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 4.9.2023 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eri-arvoisuus/hyvinvointi>
- THL. (28.9.2023b). *Työelämäosallisuus*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/tyoelamaosallisuus>
- TENK. (6.9.2023a). *Hyvä tieteellinen käytäntö*. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk>

- TENK. (2023b). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2023*. Tutkimuseettinen neuvottelukunta.
https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- Tietosuojalaki 1050/2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050>
- Tilastokeskus. (2022). *Sijoittuminen koulutuksen jälkeen 2020*.
https://www.stat.fi/til/sijk/2020/sijk_2020_2022-01-20_fi.pdf
- Ulkoministeriö. (n.d.). *Agenda 2030 - kestävä kehityksen tavoitteet*. Haettu 17.11.2023 osoitteesta <https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet>
- Valtioneuvoston kanslia. (n.d.). *Mitä on kestävä kehitys?* Haettu 18.11.2023 osoitteesta <https://kestavakehitys.fi/kestava-kehitys>
- Vuori, J. (n.d.) Laadullinen sisällönanalyysi. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 4.3.2023 osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallonanalyysi/>
- Välimäki, V. (2018). *Yksin yliopistossa: Yliopisto-opiskelijoiden kokemus yksinäisyys korkeakouluopiskelun elämäntilanteessa* [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto].
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:ju-201805062475>
- Webropol. (2023). *Webropol. Käyttötarkoitukset*. <https://webropol.fi/kayttotarkoitukset/>
- Ympäristöministeriö. (15.3.2023). *Mitä on kestävä kehitys?* <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>

Liite 1. Webropol-kyselyn saatekirje

Opinnäytetyö: Hämeen ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyden vahvistaminen sosionomikoulutuksessa

Haluatko auttaa vahvistamaan monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyttä sosionomikoulutuksessa?

Olemme HAMKin sosionomikoulutuksen monimuoto-opiskelijoita ja tutkimme opinnäytetyössämme monimuoto-opiskelijoiden kokemuksia ja näkemyksiä yhteisöllisyydestä. Tällä kyselyllä haluamme selvittää HAMKin sosionomikoulutuksen monimuoto-opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyden toteutumisesta ja mahdollisia kehitysehdotuksia yhteisöllisyyden vahvistamiseksi monimuoto-opinnoissa.

Kyselytutkimus on suunnattu syksyllä 2022 opintonsa aloittaneille. Tämän kyselyn tarkoituksena on tuottaa tietoa opinnäytetyötä varten yhteisöllisyyden toteutumisesta ja sen vahvistamisesta. Tähän kyselyyn vastaamalla autatte HAMKin sosionomikoulutuksen monimuoto-opintojen kehittämistä. Pyydämme teitä vastaamaan kyselyyn 15.10.2023 mennessä. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 5–10 minuuttia.

Kysely toteutetaan anonymisti, eli kyselyssä ei kerätä henkilötietoja. Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista ja osallistumisen voi keskeyttää halutessaan missä tahansa vaiheessa kyselyyn vastaamisen aikana. Palauttamalla vastauksesi suostut siihen, että käytämme vastauksiasi opinnäytetyössämme. Vastauksia käsitellään luottamuksellisesti ja tutkimuseettisiä periaatteita noudattaen. Vastauksia säilytetään opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen yhden vuoden ajan, jonka jälkeen ne tuhoetaan tietoturvasyistä.

Lisätietoja kyselystä voi tarvittaessa pyytää sähköpostitse ryhmämme jäseneltä Tamara Rupponeilta: tamara.rupponen@student.hamk.fi

Ystävällisin terveisin,

Katja Gouriou, Laura Mäntylä ja Tamara Rupponen

Liite 2. Webropol-kysely

Opinnäytetyö:

Hämeen ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyden vahvistaminen sosionomikoulutuksessa

Tekijät: Katja Gouriou, Laura Mäntylä, Tamara Rupponen, 5.10.23

Haluatko auttaa vahvistamaan monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyttä sosionomikoulutuksessa? Olemme HAMKin sosionomikoulutuksen monimuoto-opiskelijoita ja tutkimme opinnäytetyössämme monimuoto-opiskelijoiden kokemuksia ja näkemyksiä yhteisöllisyydestä. Tällä kyselyllä haluamme selvittää HAMKin sosionomikoulutuksen monimuoto-opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyyden toteutumisesta ja mahdollisia kehitysehdotuksia yhteisöllisyyden vahvistamiseksi monimuoto-opinnoissa. Kirjoitelmapyyntö on suunnattu syksyllä 2022 opintonsa aloittaneille. Tämän kyselyn tarkoituksena on tuottaa tietoa opinnäytetyötä varten yhteisöllisyyden toteutumisesta ja sen vahvistamisesta. Tähän kyselyyn vastaamalla autatte HAMKin sosionomikoulutuksen monimuoto-opintojen kehittämistä. Pyydämme teitä vastaamaan kyselyyn 13.10.2023 mennessä. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 10 minuuttia. Kysely toteutetaan anonymisti, eli kyselyssä ei kerätä henkilötietoja. Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista ja osallistumisen voi keskeyttää halutessaan missä tahansa vaiheessa kyselyyn vastaamisen aikana. Palauttamalla vastauksesi suostut siihen, että käytämme vastauksiasi opinnäytetyössämme. Vastauksia käsitellään luottamuksellisesti ja tutkimuseettisiä periaatteita noudattaen. Vastauksia säilytetään opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen yhden vuoden ajan, jonka jälkeen ne tuhotaan tietoturvasyistä. Lisätietoja kyselystä voi tarvittaessa pyytää sähköpostitse ryhmämme jäseneltä Tamara Rupposelta: tamara.rupponen@student.hamk.fi

Ystävällisin terveisin,

Katja Gouriou, Laura Mäntylä ja Tamara Rupponen

1. Koetko yhteenkuuluvuutta muihin opiskelijoihin?

Kyllä / Ei / Osittain

2. Oletko kokenut opinnot yksinäisiksi?

Usein / Joskus / En osaa sanoa / Harvoin / En koskaan

3. Tarjoaako HAMK mielestäsi yhteisöllistä toimintaa monimuoto-opiskelijoille?

Ei lainkaan / Jonkin verran / En osaa sanoa / Sopivasti / Liian paljon

4. Onko tarjottu yhteisöllinen toiminta vastannut omiin tarpeisiisi?

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

5. Oletko saanut mielestäsi riittävästi tukea muilta opiskelijoilta opinnoissasi?

Kyllä / En / En osaa sanoa

6. Oletko saanut mielestäsi riittävästi tukea opettajilta opinnoissasi?

Kyllä / En / En osaa sanoa

7. Koetko, että opetustilanteet ovat olleet riittävän vuorovaikutteisia?

Kyllä / En / En osaa sanoa

8. Saatko omaan äänesi kuuluviin tarvittaessa opetustilanteissa?

Kyllä, etäopetuksessa / Kyllä, lähipäivänä / Kyllä, sekä lähipäivänä että etäopetuksessa /

En osaa sanoa / En ole saanut ääntäni tarpeeksi kuuluviin / En ole saanut ääntäni lainkaan kuuluviin / Välillä

9. Koetko itsesi merkitykselliseksi opiskeluyhteisössäsi?

Kyllä / En / Toisinaan / En osaa sanoa

10. Mikä on auttanut sinua kiinnittymään opiskeluyhteisöösi?
11. Mitkä keinot auttaisivat mielestäsi ryhmäytymisessä ja yhteisöllisyyden vahvistamisessa? (esim. vapaaehtoinen ryhmäytymispäivä, opiskelupäivään sisällytetyt ryhmäytymisleikit, yhteiset ilta-aktiviteetit, fyysinen tapaaminen OHO-ryhmän kanssa tms.)
12. Millaista tukea olisit kaivannut opintoihisi?
13. Mitä yhteisöllisyys korkeakoulussa sinulle merkitsee?

Suostumus henkilötietojen käsittelyyn Tutkimusaineisto anonymisoidaan siten, että vastaajaa ei pystytä tunnistamaan. Myöskään opinnäytetyöstä ei voida vastaajaa tunnistaa. Tarkemmat tiedot henkilötietojenkäsittelystä löydät tietosuojailmoituksesta.

Annan suostumuksen henkilötietojen käsittelyyn.

Kiitos kyselyyn osallistumisesta. Vastauksellasi autat vahvistamaan monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyttä sosionomikoulutuksessa.

Liite 3. Aineistonhallintasuunnitelma

Aineisto kerätään anonymisti Hämeen ammattikorkeakoulun sosionomikoulutuksen toisen vuoden monimuoto-opiskelijoilta Webropol-verkkokyselyllä. Tutkimuksen kohderyhmälle lähetetään kirjoitelmapyyntö Webropol-linkki tutoreiden kautta opiskelijoiden yhteiseen WhatsApp--ryhmään. Kyselyssä kerätään opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyydestä sekä kehittämisehdotuksia yhteisöllisyyden vahvistamiseksi yhdeksällä puolistrukturoidulla ja neljällä avoimella kysymyksellä. Opinnäytetyössä ei kerätä tunniste- tai henkilötietoja, eikä se sisällä salassa pidettävää tietoa. Kyselyn vastausaika on noin 15 minuuttia. Aineisto on sähköisessä muodossa, jolloin sen käsittely, tallennus ja tulostus on yksinkertaista.

Tutkimusaineiston tallennus ja säilytys

Opinnäytetyöprosessin aikana ja sen jälkeen tutkimusaineisto säilytetään tietoturva ja tutkimuseettiset periaatteet huomioon ottaen. Ainoastaan opinnäytetyön tekijät pääsevät käsittelemään tutkimusaineistoa ja sitä säilytetään heidän henkilökohtaisten tietokoneidensa kovalevyillä.

Opinnäytetyöaineiston käyttö

Opinnäytetyön aineisto on kaikkien opinnäytetyön tekijöiden käytössä. Opinnäytetyön aineistoa käytetään ainoastaan opinnäytetyöprojektissa. Opinnäytetyön aineisto säilytetään yhden vuoden ajan opinnäytetyön hyväksymispäivästä, jonka jälkeen aineisto tuhoetaan tietoturvasääntöjen mukaisesti.

Aika ja paikka: 28.09.2023, Hämeenlinna

Liite 4. Tietosuojailmoitus

Opinnäytetyö: Hämeen ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyden vahvistaminen sosionomikoulutuksessa

Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tutkimus tehdään opinnäytetyönä. Aineisto kerätään anonyymisti Hämeen ammattikorkeakoulun sosionomikoulutuksen toisen vuoden monimuoto-opiskelijoilta Webropol-verkkokyselyllä. Kyselyssä kerätään opiskelijoiden kokemuksia yhteisöllisyydestä sekä kehittämisehdotuksia yhteisöllisyyden vahvistamiseksi yhdeksällä puolistrukturoidulla ja neljällä avoimella kysymyksellä. Opinnäytetyössä ei kerätä tunniste- tai henkilötietoja, mutta niitä voi sisältyä kyselyn avovastauksiin. Tutkimuskysymykset ovat:

Miten toisen vuoden monimuoto-opiskelijat kokevat yhteisöllisyyden toteutuneen sosionomikoulutuksessa?

Millä keinoilla monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyttä voi vahvistaa sosionomikoulutuksessa?

Tutkimuksen kesto: 2.10.2023-29.11.2023

Kyseessä on kertatutkimus.

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevissa asioissa

Yhteystiedot:

Tamara Rupponen

tamara.rupponen@student.hamk.fi

Tutkimuksen suorittajat

Katja Gouriou, Laura Mäntylä ja Tamara Rupponen

Käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen.

Henkilötietosisältö ja säilytysajat

Mahdolliset henkilötiedot saattavat tulla esiin Webropol-kyselyn avovastauksissa. Jos aineistossa ilmenee henkilötietoja, niitä käsitellään luottamuksellisesti. Henkilötiedot poistetaan Webropol-kyselysovelluksessa ennen analyysia. Anonymisoitu aineisto säilytetään tutkimuksen aikana opinnäytetyön tekijöiden henkilökohtaisilla P-aseilla. Tietoja käsittelevät vain opinnäytetyön tekijät itse.

Tutkimuksen jälkeen

Anonymisoitua tutkimusaineistoa säilytetään opinnäytetyön tekijöiden henkilökohtaisten tietokoneiden kovalevyillä. Kun vuosi on kulunut opinnäytetyön julkaisupäivästä, tutkimusaineisto hävitetään.

Rekisteröidyt

Rekisterissä ovat tähän tutkimukseen osallistuvat opiskelijat.

Rekisterin tietolähteet

Rekisterin tietolähteet saadaan tähän tutkimukseen osallistuvilta opiskelijoilta.

Henkilötietojen vastaanottajat

Henkilötietojen vastaanottajia ovat:

- Aineiston keräämisen palvelun toteuttaa Webropol Oy.
- Aineiston tallennuspaikkana on opinnäytetyön tekijöiden henkilökohtaiset P-asetat.

Rekisterin suojauksen periaatteet

A Manuaalinen aineisto

Tulostettava paperiaineisto hävitetään analysoinnin jälkeen tietoturvasestisesti.

B ATK:lla käsiteltävät tiedot

Tiedot on tallennettu tietojärjestelmään, johon opinnäytetyön tekijöillä on henkilökohtaiset käyttäjätunnukset. Järjestelmän tietoihin pääsevät ja niitä käyttävät vain opinnäytetyön tekijät.

Tietojen lainmukainen käsittely varmistetaan tietojen luokittelulla ja tietoaineistojen käsittelysääntöjen mukaisella toimintatavalla.

Analysoinnissa poistetaan mahdolliset tunnistetiedot.

Rekisterinpitäjä

Tämä tietosuojailmoitus koskee Katja Gourioun, Laura Mäntylän ja Tamara Rupponen Hämeen ammattikorkeakoulun sosiaali-alan sosionomi amk opinnäytetyötä. Opinnäytetyön aiheena on Hämeen ammattikorkeakoulun monimuoto-opiskelijoiden yhteisöllisyyden vahvistaminen sosionomikoulutuksessa. Tämän opinnäytetyön rekisterinpitäjät ovat opinnäytetyön tekijät Katja Gouriou, Laura Mäntylä ja Tamara Rupponen.

Yhteystiedot:

Katja Gouriou

katja.gouriou@student.hamk.fi

Laura Mäntylä

laura19166@student.hamk.fi

Tamara Rupponen

tamara.rupponen@student.hamk.fi

Tietosuojavastaava

Tutkimuksella ei ole tietosuojavastaavaa.

Automaattinen päätöksenteko

Rekisterissä ei tehdä automaattista päätöksentekoa.

Tietojen siirto EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä EU:n tai ETA:n ulkopuolelle.

Rekisteröidyn oikeudet ja niiden rajoittaminen

EU:n yleinen tietosuoja-asetus (2016/679) antaa rekisteröidylle seuraavat oikeudet:

Oikeus peruuttaa suostumuksen

Rekisteröidyllä on milloin tahansa oikeus peruuttaa suostumuksensa. (artikla 7)

Oikeus saada pääsy tietoihinsa

Rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjältä vahvistus siitä, käsitelläänkö häntä koskevia henkilötietoja. Rekisteröidyllä on oikeus saada pääsy tietoihinsa.

Tarkastusoikeudesta voidaan periä maksu tai siitä voidaan kieltäytyä, jos pyynnöt ovat ilmeisen perusteettomia tai kohtuuttomia, erityisesti jos niitä esitetään toistuvasti. (artikla 12 ja artikla 15)

Oikeus tietojen oikaisemiseen

Rekisteröidyllä on oikeus vaatia rekisterissä olevan virheellisen tiedon oikaisemista (artikla 16). Korjaamispyyntö tehdään kirjallisesti. Joissain tietojärjestelmissä henkilö pystyy myös itse korjaamaan omat tietonsa.

Oikeus tietojen poistamiseen

Rekisteröidyllä on oikeus vaatia henkilötietojensa poistamista, jos yksi seuraavista toteutuu (artikla 17): Henkilötietoja ei enää tarvita niihin tarkoituksiin, joita varten ne kerättiin tai joita varten niitä muutoin käsiteltiin. Rekisteröity peruuttaa suostumuksen, eikä käsittelyyn ole muuta laillista perustetta. Rekisteröity vastustaa käsittelyä eikä käsittelyyn ole olemassa perusteltua syytä (artikla 21). Henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti. Henkilötiedot on poistettava unionin oikeuteen tai jäsenvaltion lainsäädäntöön perustuvan rekisterinpitäjään sovellettavan lakisäätteen velvoitteen noudattamiseksi. Rekisteröidyllä kuitenkin ei ole

oikeutta tietojen poistamiseen tutkimuksissa, mikäli tietojen poistaminen todennäköisesti estää kyseisen käsittelyn tai vaikeuttaa sitä suuresti.

Oikeus käsittelyn rajoittamiseen

Rekisteröidyllä on oikeus käsittelyn rajoittamiseen, jos yksi seuraavista toteutuu (artikla 18):

- Rekisteröity kiistää henkilötietojen paikkansapitävyyden, jolloin käsittelyä rajoitetaan ajaksi, jonka kuluessa rekisterinpitäjä voi varmistaa niiden paikkansapitävyyden.
- Käsittely on lainvastaista ja rekisteröity vastustaa henkilötietojen poistamista ja vaatii sen sijaan niiden käytön rajoittamista.
- Rekisterinpitäjä ei enää tarvitse kyseisiä henkilötietoja käsittelyn tarkoituksiin, mutta rekisteröity tarvitsee niitä oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi.
- Rekisteröity on vastustanut henkilötietojen käsittelyä artikla 21 kohdan nojalla odottaessa sen todentamista, syrjäyttävätkö rekisterinpitäjän oikeudet perusteet rekisteröidyn perusteet.

Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen

Rekisteröidyllä on oikeus saada koneluettavassa muodossa häntä koskevat henkilötiedot, jotka hän on rekisterinpitäjälle toimittanut, mikäli käsittely perustuu suostumukseen ja käsittely tapahtuu automaattisesti. (artikla 20)

Oikeus tehdä valitus

Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistolle. Lisätietoja

<https://tietosuoja.fi/>